

Téměř zapomenutí muži

Přehled oblastních velitelů SNB v letech 1945–1948

► Jiří Mikulka

Úvodem

Tento příspěvek si klade za cíl přinést přehled důstojníků, kteří v letech 1945–1948 stáli v čele významného organizačního článku nově utvořené bezpečnostní složky – oblastních velitelství (OblV) Sboru národní bezpečnosti (SNB). Z doposud publikovaných materiálů se jména těch, kdož stanuli několik měsíců po skončení druhé světové války a posléze i v následujících třech letech v čele OblV SNB většinou nedozvíme; proto jsem se rozhodl využít archiválií uložených v Archivu bezpečnostních složek (ABS) a pokusil se tuto mezeru zacelit. Vycházel jsem především z písemností fondů zemských velitelství SNB v Praze a v Brně a dále ze sbírky rozkazů a nařízení těchto velitelství. Vítanou pomůckou se stal i Věstník Sboru národní bezpečnosti z let 1945–1948 a některé údaje byly získány i z památníků velitelství stanic SNB nebo z jednotlivých materiálů oblastních velitelství, údaje o službě mnohých budoucích oblastních velitelů v bezpečnostních sborech první republiky a Protektorátu Čechy a Morava pocházejí i z dobových četnických věstníků.¹ Biografická data byla čerpána především z osobních evidenčních karet příslušníků Ministerstva vnitra, případně z jejich personálních spisů. Až na malé výjimky se tak podařilo poměrně přesně rekonstruovat personální obsazení funkcí velitelů OblV SNB v letech 1945–1948 a ke každé osobě přidat (pokud to bylo jen trochu možné) i její krátkou profesní charakteristiku.

Je třeba konstatovat, že výnosem ministra vnitra z 30. června 1945 přestaly oficiálně existovat bývalé pořádkové bezpečnostní složky (tedy četnictvo, státní policie a obecní výkonná policie) a nahradily je organizační struktury SNB, jejichž nejvyšším stupněm se stalo Hlavní velitelství SNB (HV SNB) při Ministerstvu vnitra (MV). To řídilo zemská velitelství SNB (ZV SNB), která navazovala na dřívější zemská četnická velitelství (ZČV), jim pak podléhala velitelství oddělení (v bývalých obvodech četnických oddělení), která spravovala vždy několik okresních velitelství SNB (OV SNB). Nejnižší článek tvořila velitelství stanic SNB (VS SNB) a v některých městech,

1 Podrobnější údaje o služebním zařazení budoucích oblastních velitelů v letech 1918–1945 by se daly zjistit z materiálů zemských četnických velitelství a velitelství četnických oddělení, uložených v státních oblastních archívech v České republice, ale jejich vytěžení by bylo příliš časově náročné a přesahovalo by také vytyčený záběr tohoto příspěvku.

kde dříve působily státní policejní úřady či obecní výkonná policie, místní velitelství SNB.² Organizační struktura naznala důležitou změnu k 15. říjnu 1945, kdy na základě výnosu ministra vnitra z 20. září 1945 zanikla stávající velitelství oddělení a nahradila je oblastní velitelství SNB.³

Představitelé Hlavního velitelství SNB

Než si začneme všimnout velitelů jednotlivých OblV, přibližme si, kdo byli v tehdejší služební hierarchii jejich představení. Začneme funkcí hlavního velitele SNB při MV. Dne **12. července 1945** byl ministrem vnitra Václavem Noskem (1892–1955) po dohodě s ministrem národní obrany generálem Ludvíkem Svobodou (1895–1979) povolán k službě u SNB **podplukovník Ing. Antonín Sameš** (* 14. října 1895), pověřený ke stejnému dni velením HV SNB. Tento bývalý příslušník čs. legií v Rusku sloužil po vzniku Československa u ženijních jednotek čs. armády a několik roků působil i na Ministerstvu národní obrany (MNO). Ve funkci hlavního velitele SNB setrval do **16. listopadu 1945**, kdy byl na vlastní žádost uvolněn z funkce.⁴

Už k **16. listopadu 1945** jej vystřídal tehdejší velitel Pohotovostního pluku 1 Národní bezpečnosti (NB), absolvent vyšší státní průmyslové školy a následně Vojenské akademie v Hranicích, předválečný profesionální voják **major Oldřich Kryštof** (* 3. května 1901).⁵ Před druhou světovou válkou působil jako důstojník dělostřelectva u různých útvarů, po rozpuštění čs. armády na začátku německé okupace

-
- 2 KVAPILOVÁ, Iva. Přehled organizačního vývoje Sboru národní bezpečnost v letech 1945–1950 se zaměřením na veřejně bezpečnostní (resp. pořádkovou a kriminální) složku. In: *Sborník Archivu Ministerstva vnitra*. Praha: MV, 2003, s. 68–82 a MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, s. 38–43 a 260–262.
 - 3 Oblastní velitelství SNB – zřízení. In: *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 8–13. Ve výnosu se ovšem výslovně uvádí, že zanikají velitelství četnických oddělení.
 - 4 Srov. *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 2 a tamtéž, roč. I, č. 2, prosinec 1945, s. 22. K působení A. Sameše v legiích srov. Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z: <http://www.vuapraha.cz/soldier/19462187>, dále MAREK, Jindřich: Nouzové řešení, výměna generací či první čistka? Personální změny ve vedení čs. četnictva a policie v květnu 1945. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, č. 11, Praha 2013, s. 39–50; MINAŘÍK, Pavel: Osudy československého stálého opevnění v letech 1945 až 1950. In: *Historie a vojenství*, č. 4, Praha 2001, s. 832–833. A. Sameš, od konce druhé světové války člen KSČ, se vrátil po odchodu z HV SNB do armády a v listopadu 1945 se stal velitelem 6. (opevňovacího) velitelství ženijního vojska, od srpna 1946 pak velel ženijnímu vojsku čs. armády. Jako divizní generál (od roku 1948) odešel 4. 2. 1952 do výslužby, zemřel 2. 3. 1966.
 - 5 Pohotovostní pluk 1 Národní bezpečnosti (NB) byl zformován na základě usnesení čs. vlády v květnu a červnu 1945 jako nová jednotka organizovaná na vojenských principech. Coby mobilní útvar byl určen speciálně pro službu v pohraničí, k zrušení pluku došlo v polovině roku 1946 (srov. PULEC, Martin. *Organizace a činnost ozbrojených pohraničních složek. Seznamy osob usmrčených na státních hranicích 1945–1989*. Praha: ÚDV, 2006, s. 16).

nastoupil dráhu úředníka; ke konci války se zapojil do odbojové činnosti. Na místě hlavního velitele SNB setrval tento člen Komunistické strany Československa (KSČ), povýšený postupně až do hodnosti plukovníka SNB, do **5. května 1948**, kdy požádal o zdravotní dovolenou, a 31. července 1948 došlo k jeho převelení od MV k MNO.⁶

Ministr vnitra Václav Nosek výnosem z 11. května 1948 pověřil k **5. květnu 1948** vedením HV SNB **generála Františka Jandu** (* 28. listopadu 1898), přednostu III. odboru svého ministerstva. F. Janda bojoval za první světové války v řadách rakousko-uherského vojska, po roce 1918 se stal důstojníkem čs. armády a roku 1931 absolvoval Vysokou školu válečnou v Praze. Působil u různých útvarů, mimo jiné vyučoval od roku 1935 všeobecnou taktiku na Vojenské akademii v Hranicích. Na začátku německé okupace se stal tiskovým referentem u Okresního úřadu v Lounech a zapojil se zde do domácího odboje ve zpravodajské organizaci vedené Zdeňkem Schmoranzem (1896–1942), v září 1939 byl však zatčen gestapem a vězněn (naposledy v káznicích Ebrach a Bayreuth) do dubna 1945. Po skončení války se dočkal povýšení na plukovníka generálního štábu a sloužil na zpravodajském oddělení Hlavního štábu čs. branné moci. V prosinci 1946 jej přemístili z resortu MNO k MV, kde se stal přednostou již zmiňovaného III. odboru, pod nějž patřil SNB; v dubnu 1948 byl povýšen na brigádního generála. Ve funkci hlavního velitele SNB setrval do **18. října 1948**; ke stejnému dni jej opět převeli k MNO.⁷

Posledním šéfem HV SNB v sledovaném období se stal **plukovník Jan Prunar** (* 25. března 1897), pověřený velením **18. října 1948**. Bývalý příslušník čs. legií v Itálii byl převeden od armády k četnictvu k 1. září 1921, v listopadu 1930 jej pak přemístili v hodnosti kapitána od ZČV Bratislava k MV, kde pracoval i během německé

6 Srov. ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 5/1901 Kryštof Oldřich; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 2, prosinec 1945, s. 22, tamtéž, roč. IV, č. 7, červenec 1948, s. 97, tamtéž, roč. IV, č. 8, srpen 1948, s. 115, dále MAREK, Jindřich, ref. 4, s. 39–50. O. Kryštof působil do svého odchodu do civilu v roce 1951 jako náčelník vojenského oddělení čs. velvyslanectví ve Vídni, později pracoval mimo jiné i jako archivář v Památníku národního písemnictví v Praze. Zemřel 6. 8. 1979.

7 Srov. ABS, f. Osobní evidenční karty (OEK) příslušníků MV, Janda František; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 7, červenec 1948, s. 97 a tamtéž, roč. IV, č. 8, srpen 1948, s. 115; [Bývalá vojenská kontrarozvědka]. In: *Československé vojenství – dotazy* [online]. 31. 10. 2010 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: http://vojenstvi.cz/vasedotazy_42.htm; Janda František. In: *Valka.cz* [online]. 1. 1. 2011 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/123647/start/-1>. Po návratu na MNO zastával funkci 3. podnáčelníka Hlavního štábu, v letech 1949–1952 působil postupně jako velitel 5. divize v Praze, velitel 2. vojenského okruhu v Trenčíně a 1. vojenského okruhu v Praze, roku 1949 byl povýšen na divizního a v roce 1951 sborového generála (resp. generálplukovníka). Od roku 1952 řídil Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport, v roce 1955 se stal předsedou Československého červeného kříže; do výslužby odešel roku 1961. Zemřel 24. 4. 1964.

okupace, k 31. březnu 1942 nedobrovolně odešel v hodnosti majora do trvalé výslužby. Po osvobození byl povolán opět do služby a 5. října 1945 byl přidělen ke štábu HV SNB; od konce roku 1947 řídil oddělení III/2 (osobní oddělení odboru Bezpečnost); spolu s funkcí velitele SNB zastával v roce 1948 post přednosta skupiny III/c na Ministerstvu vnitra.⁸

Zemští velitelé SNB

Hlavnímu velitelství SNB podléhala zemská velitelství SNB v Praze a v Brně (to ještě s expoziturou v Moravské Ostravě). Velením ZV v Praze pověřil ministr vnitra k **6. červnu 1945** armádního důstojníka a čelního představitele protinacistické odbojové organizace Rada tří **podplukovníka generálního štábu Karla Veselého-Štainera** (* 2. prosince 1906). Vystudoval reálku a posléze Vojenskou akademii v Hranicích, od roku 1926 sloužil u různých dělostřeleckých útvarů jako důstojník z povolání, v letech 1937–1938 studoval na Vysoké škole válečné v Praze. Od počátku německé okupace se zapojil do činnosti odbojové organizace Obrana národa, v dubnu 1940 přešel do ilegality a skrýval se na různých místech. Stál také u zrodu odbojového uskupení Přípravný revoluční národní výbor, později přejmenovaného na Jaro a nakonec na Radu tří, od podzimu 1944 až do konce války byl jejím vojenským velitelem v Čechách. Po osvobození se stal členem KSČ a nastoupil na MV. Plk. K. Veselý-Štainer setrval ve funkci zemského velitele SNB do **23. srpna 1946**, kdy jej ministr vnitra funkce zprostil, k 31. prosinci 1946 skončil také jeho služební poměr u SNB a vrátil se do armády.⁹ Na jeho místo nastoupil **23. srpna 1946** další bývalý armádní důstojník, absolvent gymnázia a následně Vojenské akademie v Hranicích **podplukovník Jan Dybal** (* 16. května 1901), od ledna 1946 náčelník štábu

-
- 8 Srov. ABS, f. OEK příslušníků MV, Prunar Jan; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z: <http://www.vuapraha.cz/soldier/19455856>; *Věstník četnictva státu československého*, č. 13, 5. 10. 1921, s. 79; *Věstník četnictva*, roč. XII, č. 17, 30. 11. 1930, s. 84, tamtéž, č. 1, 30. 5. 1942, s. 4; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 3, tamtéž, roč. IV, č. 11, listopad 1948, s. 138; BARTA, Milan. Moucha v pavučině. Kariéra Jiřího Hoška v komunistickém ministerstvu vnitra. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek 10/2010*. Praha: ABS, 2010, s. 143. Věci SNB náležely od 31. 3. 1948 do skupiny III/c odboru III Ministerstva vnitra, proto se stal velitelem SNB právě plk. J. Prunar (srov. *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 7, červenec 1948, s. 112).
- 9 Srov. *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. II, č. 7–8, červenec–srpen 1946, s. 100; MAREK, Jindřich, ref. 4, s. 39–50 a *Vojenské osobnosti československého odboje 1939–1945*. Praha: Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informací a služeb, 2005, s. 316–317. K. Veselý-Štainer, později povýšený na plukovníka, velel roku 1947 krátce dělostřeleckému pluku 3 v Litoměřicích, od konce roku 1947 působil na Ministerstvu národní obrany. V letech 1948–1949 absolvoval Nejvyšší vojenskou akademii při Vysokém vojenském učilišti v Praze, v létě 1949 byl však zatčen, degradován a až do roku 1953 vězněn, po propuštění pracoval jako dělník. Zemřel 29. 11. 1993.

ZV SNB v Praze. Ve funkci zůstal až do konce existence zemských velitelství, tedy do **31. prosince 1948**.¹⁰

Na Moravě došlo **7. května 1945** sloučením četnictva, státní policie, správní služby a Národní stráže k vytvoření Národní bezpečnostní stráže (NBS) pro Moravu v Brně, jejímž velitelem se stal člen KSČ **kapitán Bedřich Pokorný** (* 6. března 1904), jeho zástupcem ustanovil Zemský národní výbor (ZNV) kapitána Stanislava Sedláka. B. Pokorný absolvoval obchodní akademii, poté Vojenskou akademii v Hranicích a sloužil coby zpravodajský důstojník u různých útvarů čs. armády, po německé okupaci pracoval jako úředník v Brně, kde se zapojil do komunistického odboje. Po vzniku oficiálních struktur SNB odešel k **1. červenci 1945** štábní kapitán B. Pokorný k Ministerstvu vnitra do Prahy, kde nastoupil do funkce šéfa obranného zpravodajství spadajícího pod odbor pro politické zpravodajství (odbor „Z“) MV. K témuž datu jej na základě jmenování ZNV v Brně nahradil komunist **kapitán Stanislav Sedlák** (* 12. listopadu 1908), absolvent odborné školy elektrotechnické, od roku 1936 příslušník mezinárodních brigád (prapor Dimitrov) v občanské válce ve Španělsku, kde dosáhl důstojnické hodnosti. Na jaře 1938 se vrátil do vlasti, po německé okupaci byl 29. března 1939 zatčen a až do konce války vězněn v nacistických koncentračních táborech. Dne **18. července 1945** (s platností od 19. června stejného roku) byl pak jmenován zemským velitelem SNB v Brně. K **31. prosinci 1946** udělil ministr vnitra majoru S. Sedlákovi zdravotní dovolenou a 26. července 1947 odešel tento důstojník do trvalé výslužby.¹¹ Dne **1. ledna 1947** byl od štábu HV SNB v Praze odvelen v říjnu 1946 od armády převzatý **podplukovník Hubert Mlynář** (* 11. října 1890) a byl ustanoven zatímním zemským velitelem SNB v Brně. Vystudoval obchodní akademii, pracoval jako úředník a po vypuknutí první světové války sloužil v rakousko-uherské armádě, na italské frontě padl v říjnu 1916

10 Srov. *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. II, č. 7–8, červenec–srpen 1946, s. 100; ABS, f. OEK příslušníků MV, Dybal Jan; ABS, Sbírka rozkazů a nařízení, A 4–2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – Denní rozkaz (dále DR) č. 6 z 6. 1. 1946. J. Dybal sloužil u SNB do 30. 4. 1950, kdy byl přeložen do dočasné výslužby, k 30. 6. 1951 odešel do trvalé výslužby.

11 Srov. DVOŘÁKOVÁ, Jiřina. Bedřich Pokorný – vzestup a pád. In: *Sborník Archivu Ministerstva vnitra č. 2*, Praha: MV, 2004, s. 233–279; ABS, Sbírka rozkazů a nařízení, A 4–2, i. č. 64, k. 39, Velitelství Národní bezpečnostní stráže pro Moravu – DR č. 1 ze 7. 5. 1945, DR č. 9 z 12. 6. 1945 a DR č. 15 z 28. 6. 1945; ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 13/1908 Sedlák Stanislav; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 3; tamtéž, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 1; *Pěst a štít. Tiskový zpravodaj KV NB Brno*, č. 4, listopad 1949 a *Osvěta SNB*, roč. II., č. 11–12/1947, s. 3–4. B. Pokorný zastával od ledna 1946 funkci přednosty odboru pro politické zpravodajství MV, od listopadu 1948 se stal zástupcem velitele odboru (tedy Státní bezpečnosti), od října 1949 vedl mjr. B. Pokorný skupinu pro řízení táborů nucených prací a později působil jako velitel, resp. zástupce velitele, vězeňského sektoru. Dne 28. 1. 1951 byl zatčen za „protistátní činnost“ a 23. 12. 1953 byl odsouzen na 16 roků vězení, propuštěn byl ovšem už v listopadu 1956 a byl rehabilitován. Dne 31. 3. 1968 spáchal nedaleko Brna sebevraždu. S. Sedlák zemřel 28. 10. 1947 na plicní tuberkulózu.

do zajetí, od května 1918 byl příslušníkem čs. legií v Itálii. Po návratu do vlasti zůstal v armádě a působil u jejích pěších útvarů (Vysoké Mýto, Žamberk, Levice, Krupina). Po německé okupaci pracoval pplk. H. Mlynář jako úředník, v roce 1941 byl coby bývalý legionář penzionován (tehdy ještě používal příjmení Müller). Po osvobození došlo k jeho aktivování a přidělení k Vojenskému historickému ústavu v Praze a k 1. dubnu 1946 byl přeložen do výslužby. MV však požádalo v červenci 1946 o jeho reaktivování a zavázalo se převzít jej k SNB, což se také – jak už bylo zmíněno výše – 1. října 1946 stalo a pplk. H. Mlynář, člen KSČ, nastoupil ke štábu HV SNB. Funkci zemského velitele v Brně vykonával do 23. prosince 1947 jako pověřený, poté se jeho zařazení (tehdy měl již hodnost plukovníka SNB) změnilo v definitivní. Mlynářovo služební působení ukončila **21. září 1948** autonehoda u Holubic (okres Vyškov), na jejíž následky 17. října stejného roku zemřel.¹² Po uvedené tragické události zůstalo již místo zemského velitele SNB v Brně až do zániku této organizační jednotky neobsazeno, rozkazy podepisoval **major Karel Chytrý** (* 6. listopadu 1896), bývalý čs. legionář v Rusku, jenž působil u četnictva od roku 1920; od ledna 1947 zastával funkci náčelníka štábu ZV SNB v Brně.¹³

V Moravské Ostravě působící expozitura Zemského národního výboru v Brně jmenovala **26. června 1945**, tedy ještě před oficiálním ustavením struktur SNB, velitelem Národní bezpečnostní stráže pro Slezsko a připojené moravské okresy dosavadního velitele Národní bezpečnosti v Moravské Ostravě **kapitána Vladimíra Sedláře** (* 12. června 1914).¹⁴ Existenci velitelství tehdy nazývaného „Expozitura zemského velitelství SNB v Brně – Moravská Ostrava“ a vedeného tímto důstojníkem vzalo 5. září 1945 na vědomí i MV; působnost expozitury se vztahovala – jak už bylo řečeno výše – na *oblast bývalé země Slezské, politických okresů Moravská Ostrava, Nový Jičín a Místek a obvod města Moravské Ostravy*.¹⁵ Kpt. V. Sedlář, člen KSČ od roku 1934, původním povoláním truhlář, pracoval na počátku druhé světové války ve Škodových závodech v Dubnici nad Váhem na Slovenku, v letech 1941–1944

12 Podrobné údaje o životě a skonu H. Mlynáře srov. MIKULKA, Jiří. Zemský velitel havaroval... K automobilové nehodě zemského velitele SNB pro Moravu a Slezsko plukovníka Huberta Mlynáře, k níž došlo 21. září 1948 u Holubic. In: *Vyškovský sborník VII*. Slavkov u Brna: Moravský zemský archiv v Brně – Státní okresní archiv Vyškov, 2010, s. 343–355. Synem H. Mlynáře byl známý politik Zdeněk Mlynář (1930–1997).

13 Srov. ABS, f. OEK příslušníků MV, Chytrý Karel; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z: <http://www.vuapraha.cz/soldier/19404290>; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2 a ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 78, k. 41, ZV SNB Brno – Denní rozkazy říjen–prosinec 1948. Mjr. K. Chytrý vykonával od 1. 1. 1949 do 5. 12. 1950 funkci velitele Krajského velitelství Národní bezpečnosti (KV NB) v Gottwaldově, k 28. 2. 1951 odešel do trvalé výslužby.

14 Srov. ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, F 4, i. č. 7, k. 33, ZV SNB pro Slezsko v Moravské Ostravě – DR č. 1 z 26. 6. 1945. Město Moravská Ostrava nese od 15. 7. 1946 název Ostrava.

15 Utvoření expozitury zemského velitelství SNB v Brně, v Moravské Ostravě. In: *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 8.

byl za odbojovou činnost organizovanou Komunistickou stranou Slovenska vězněn v Ilavě a od srpna 1944 do dubna 1945 bojoval proti německým jednotkám jako komisař a velitel praporu v partyzánské brigádě Jana Žižky vedené Teodorem Polou. Koncem dubna 1945 byl pověřen vytvořením bezpečnostních složek v Opavě, od 1. května 1945 velel Národní bezpečnosti v Moravské Ostravě. Na velitelském místě setrval do **15. ledna 1946**, kdy jej přemístili ke štábu HV SNB v Praze, aby nastoupil do funkce zástupce přednosta Hlavní správy výchovy a osvěty a zároveň se stal vedoucím kulturního oddělení.¹⁶ Jeho nástupcem se z pověření ZV SNB v Brně stal **15. ledna 1946** armádní důstojník **major Jan Novák** (* 27. ledna 1897). Jako volyňský Čech a voják ruské armády se již na jaře 1915 přihlásil do České družiny (tedy předchůdce legií) v Rusku. Coby ruský legionář přijel do nově vzniklé ČSR, kde nastoupil kariéru profesionálního důstojníka. V hodnosti podplukovníka SNB byl po únoru 1948 z funkce odvolán (přesné datum se nepodařilo dohledat) a k 30. listopadu 1948 byl přeložen do trvalé výslužby.¹⁷ Posledním důstojníkem, jenž stanul v čele ostravské expozitury ZV SNB v Brně, byl **podplukovník Jaroslav Purcner** (* 10. srpna 1895). Absolvent gymnázia a bývalý příslušník čs. legií v Rusku a posléze ve Francii nastoupil roku 1919 službu u četnictva v hodnosti poručíka, k 15. říjnu 1945 jej v hodnosti kapitána zařadili na místo zástupce velitele OblV I SNB Moravská Ostrava, vedením expozitury jej ministr vnitra pověřil k **25. červnu 1948**, ve funkci setrval až do **31. prosince 1948**.¹⁸

16 Srov. ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 1178/14 Sedlář Vladimír; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 10, k. 2, HV SNB Praha – DR č. 6 z 20. 2. 1946; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. II, č. 1, leden 1946, s. 2. V. Sedlář byl k 1. 8. 1947 od MV přemístěn k útvaru 9600 SNB, tedy k předchůdci Pohraniční strážě, kde jako major převzal velení V. pohraničního praporu SNB, útvaru 8184, v Litoměřicích a od 1. 5. 1948 IV. pohraničního praporu SNB, útvaru 8174, v Karlových Varech. Po zániku zemského zřízení stanul od 1. 1. 1949 v čele KV NB v Karlových Varech, k 9. 8. 1950 byl přechodně přidělen (1. 4. 1951 změněno na přemístění ze služebních důvodů) k Ministerstvu národní bezpečnosti, odbor VB/3 (velitelství VB), avšak 21. 7. 1951 byl ze SNB na vlastní žádost propuštěn. Faktickým důvodem odchodu z SNB bylo, že se přátelil s komunistickým politikem Vilémem Novým, vězněným v letech 1950–1954. Za zmínku také stojí, že jeho mladší bratr Josef Sedlář (v letech 1946–1953 taktéž příslušník SNB) působil za druhé světové války v čs. zahraniční armádě ve Velké Británii a měl za manželku Angličanku (srov. MIKULKA Jiří. Personální spis příslušníka SNB jako pramen k dějinám čs. zahraničního odboje za druhé světové války – Josef Sedlář. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek 13/2015*. Praha: ABS, 2015, s. 369–373 a ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 421/17 Sedlář Josef).

17 Srov. *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. II, č. 1, leden 1946, s. 1, tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 164, ABS, f. OEK příslušníků MV, Novák Jan a Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z: <http://www.vuapraha.cz/soldier/19443374>.

18 Srov. Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z: <http://www.vuapraha.cz/soldier/19456746>; ABS, f. OEK, Purcner Jaroslav; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 72, k. 2, ZV SNB Brno – výnos o zřízení oblastních velitelství z 11. 10. 1945; tamtéž,

Zřízení oblastních velitelství SNB

K 15. říjnu 1945 – jak už bylo uvedeno výše – oficiálně zanikla velitelství oddělení a ke stejnému datu došlo ke zřízení oblastních velitelství SNB, která řídila vždy několik okresních velitelství SNB působících v rámci stávajících správních (tedy bývalých politických) okresů.¹⁹ Oblastní velitelství SNB, zřízená v sídlech krajských soudů, byla přímo podřízena zemským velitelstvím SNB a důstojníci stojící v jejich čele byli přímými nadřízenými okresních velitelů a jejich prostřednictvím velitelů stanic SNB v daném obvodu. Jmenování oblastních velitelů do funkce bylo přímo v gesci hlavního velitele SNB.

Ještě je třeba upřesnit, že v Liberci, Plzni, Brně, Moravské Ostravě a Olomouci (tedy ve městech, kde dříve působila státní policie a nyní byly zřízeny referáty Národní bezpečnosti) působila oblastní velitelství SNB označená římskou jedničkou (I), oblastní velitelství SNB „venkovská“ – tedy bez výše uvedených center, dříve zabezpečovaná četnictvem – se označovala římskou dvojkou (II). Pro hlavní město pak mělo působnost místní velitelství SNB v Praze. Okresní velitelství SNB (OV SNB) se pak dělila na OV I SNB – dříve zabezpečovaná policií – a OV II SNB – dříve zabezpečovaná četnictvem.²⁰

Jaká tedy začala od 15. října 1945 působit v českých a moravskoslezských okresech oblastní velitelství a které správní okresy do nich patřily?

Pod Zemské velitelství SNB v Praze:²¹

ObIV SNB Česká Lípa (OV I SNB a OV II SNB Česká Lípa, OV SNB Dubá, OV I SNB a OV II SNB Rumburk, OV SNB Šluknov, OV I SNB a OV II SNB Varnsdorf)

ObIV SNB České Budějovice (OV I SNB a OV II SNB České Budějovice, OV I SNB a OV II SNB Český Krumlov, OV SNB Jindřichův Hradec, OV SNB Kaplice, OV SNB Třeboň, OV SNB Týn nad Vltavou)

ObIV SNB Hradec Králové (OV I SNB a OV II SNB Broumov, OV SNB Dvůr Králové nad Labem, OV I SNB a OV II SNB Hradec Králové, OV SNB Jaroměř, OV I SNB a OV II SNB Náchod, OV SNB Nové Město nad Metují, OV SNB Rychnov nad Kněžnou, OV SNB Žamberk)

G 1, i. č. 81, k. 42, ZV SNB Brno, expozitura Ostrava – DR č. 76 z 15. 9. 1948. J. Purcner se stal k 1. 1. 1949 velitelem KV NB v Ostravě, k 31. 12. 1949 byl penzionován.

19 Velitelství oddělení byla v kádrových rozkazech ZV SNB Praha označována od přelomu července a srpna 1945 jako okresní dozorčí velitelství (srov. ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 39 z 30. 8. 1945), v kádrových rozkazech ZV SNB Brno se však až do vzniku oblastních velitelství důsledně používá termín oddělení.

20 Oblastní velitelství SNB – zřízení. In: *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 9–11 a 13; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 2, s. 260–261.

21 Tamtéž.

ObIV SNB Cheb (OV I SNB a OV II SNB Aš, OV I SNB a OV II SNB Cheb, OV I SNB a OV II SNB Falknov nad Ohří²², OV SNB Jáchymov, OV I SNB a OV II SNB Karlovy Vary, OV SNB Kraslice, OV SNB Loket, OV I SNB a OV II SNB Mariánské Lázně, OV SNB Nejdek, OV SNB Planá u Mariánských Lázní, OV SNB Tachov, OV SNB Teplá, OV SNB Žlutice)

ObIV SNB Chrudim (OV SNB Chrudim, OV SNB Lanškroun, OV SNB Lito-myšl, OV SNB Pardubice, OV SNB Polička, OV SNB Vysoké Mýto)

ObIV SNB Jičín (OV SNB Hořice, OV SNB Jičín, OV SNB Jilemnice, OV SNB Nová Paka, OV SNB Nový Bydžov, OV SNB Semily, OV I SNB a OV II SNB Trutnov, OV SNB Vrchlabí)

ObIV SNB Klatovy (OV SNB Klatovy, OV SNB Sušice, OV SNB Domažlice)

ObIV SNB Kutná Hora (OV SNB Čáslav, OV SNB Havlíčkův Brod, OV SNB Chotěboř, OV SNB Humpolec, OV SNB Kolín, OV SNB Kutná Hora, OV SNB Ledec nad Sázavou, OV SNB Poděbrady)

ObIV I SNB Liberec

ObIV II SNB Liberec (OV SNB Frýdlant v Čechách, OV I SNB a OV II SNB Jablonec nad Nisou, OV SNB Jablonné v Podještědí, OV SNB Liberec)

ObIV SNB Litoměřice (OV I SNB a OV II SNB Děčín, OV I SNB a OV II SNB Litoměřice, OV SNB Roudnice nad Labem, OV I SNB a OV II SNB Teplice-Šanov²³, OV I SNB a OV II SNB Ústí nad Labem)

ObIV SNB Mladá Boleslav (OV SNB Mladá Boleslav, OV SNB Mnichovo Hradiště, OV SNB Nymburk, OV SNB Turnov)

ObIV SNB Most (OV SNB Bílina, OV I SNB a OV II SNB Duchcov, OV I SNB a OV II SNB Chomutov, OV I SNB a OV II SNB Kadaň, OV SNB Louny, OV I SNB a OV II SNB Most, OV SNB Podbořany, OV SNB Přísečnice, OV I SNB a OV II SNB Žatec)

ObIV SNB Písek (OV SNB Blatná, OV SNB Písek, OV I SNB a OV II SNB Prachatice, OV SNB Strakonice)

ObIV I SNB Plzeň

ObIV II SNB Plzeň (OV SNB Horšovský Týn, OV SNB Kralovice, OV SNB Plzeň, OV SNB Přeštice, OV SNB Rokycany, OV SNB Stříbro)

Místní velitelství SNB Praha

ObIV I SNB Praha (OV SNB Beroun, OV SNB Hořovice, OV I SNB a OV II SNB Kladno, OV SNB Praha-venkov-jih, OV SNB Příbram, OV SNB Rakovník, OV SNB Slaný)

ObIV II SNB Praha (OV SNB Brandýs nad Labem, OV SNB Český Brod, OV SNB Jílové u Prahy, OV SNB Kralupy nad Vltavou, OV SNB Mělník, OV SNB Praha-venkov-sever, OV SNB Říčany u Prahy)

22 Od roku 1948 změněn název centra okresu na Sokolov.

23 Tento název neslo město Teplice v letech 1945–1946.

ObIV SNB Tábor (OV SNB Benešov u Prahy, OV SNB Kamenice nad Lipou, OV SNB Milevsko, OV SNB Pelhřimov, OV SNB Sedlčany, OV SNB Tábor, OV SNB Vlašim)

Pod Zemské velitelství SNB v Brně:²⁴

ObIV I SNB Brno

ObIV II SNB Brno (OV SNB Boskovice, OV SNB Brno-venkov, OV SNB Hustopeče, OV I SNB a OV II SNB Moravská Třebová, OV SNB Tišnov, OV SNB Vyškov)

ObIV SNB Jihlava (OV SNB Dačice, OV I SNB a OV II SNB Jihlava, OV SNB Nové Město na Moravě, OV SNB Třebíč, OV SNB Velké Meziříčí)

ObIV I SNB Olomouc

ObIV II SNB Olomouc (OV SNB Hranice, OV SNB Litovel, OV SNB Moravský Beroun, OV I SNB a OV II SNB Olomouc-venkov, OV SNB Prostějov, OV SNB Přerov, OV I SNB a OV II SNB Rýmařov, OV I SNB a OV II SNB Šternberk, OV I SNB a OV II SNB Šumperk, OV SNB Zábřeh)

ObIV SNB Uherské Hradiště (OV SNB Hodonín, OV SNB Holešov, OV SNB Kroměříž, OV SNB Kyjov, OV SNB Uherské Hradiště, OV SNB Uherský Brod, OV SNB Valašské Meziříčí, OV SNB Vsetín, OV SNB Zlín)

ObIV SNB Znojmo (OV I SNB a OV II SNB Mikulov, OV SNB Moravské Budějovice, OV SNB Moravský Krumlov, OV I SNB a OV II SNB Znojmo)

Pod Zemské velitelství SNB v Brně, expozitura v Moravské Ostravě:²⁵

ObIV I SNB Moravská Ostrava

ObIV II SNB Moravská Ostrava (OV SNB Bílovec, OV I SNB a OV II SNB Bruntál, OV I SNB a OV II SNB Frývaldov²⁶, OV SNB Hlučín, OV I SNB a OV II SNB Krnov, OV I SNB a OV II SNB Opava)

ObIV SNB Opava (OV I SNB a OV II SNB Český Těšín, OV SNB Fryštát, OV SNB Místek,²⁷ OV I SNB a OV II SNB Nový Jičín)

Po uvedení tohoto nezbytného přehledu si nejdříve povšimneme velitelů oblastních velitelství v působnosti ZV SNB v Praze.

24 Oblastní velitelství SNB – zřízení, ref. 20, s. 12–13 a MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 2, s. 261–262.

25 Oblastní velitelství SNB – zřízení, ref. 20, s. 13 a MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 2, s. 262.

26 Od roku 1947 nese centrum okresu název Jeseník.

27 K 1. 1. 1943 došlo ke sloučení doposud samostatných měst Frýdek a Místek spolu s několika dalšími obcemi v jeden celek, který nese od 1. 1. 1955 oficiální název Frýdek-Místek. Správní okres místecký změnil název na okres Frýdek-Místek až k 1. 7. 1956.

Oblastní velitelství SNB – Země Česká

Oblastní velitelství SNB Česká Lípa

15. října 1945 – 5. října 1946 kapitán Antonín Děd (* 16. července 1906), absolvoval gymnázium, v listopadu 1928 přijat k četnictvu. Po skončení druhé světové války nastoupil k nově budovanému bezpečnostnímu sboru, kmenově patřil k oddělení (později OblV) SNB Tábor, odkud byl přechodně zařazen k OblV SNB Česká Lípa a pověřen funkcí jeho velitele, k 5. říjnu 1946 zrušeno přechodné zařazení a převelen k OblV SNB České Budějovice.²⁸

5. října 1946 (???) – 31. prosince 1948 štábní kapitán Josef Nymša (* 16. února 1907), vystudoval reálku a nedokončil studium Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy; u četnictva od roku 1933, v roce 1938 získal hodnost poručíka, ve službě i během německé okupace. Po skončení války jej postupně povýšili až na štábního kapitána (s účinností k 1. říjnu 1946). Velením OblV byl s největší pravděpodobností pověřen krátce po odchodu kpt. A. Děda (přesné datum nástupu se nepodařilo dohledat), oblastním velitelem ustanoven k 1. lednu 1947.²⁹

Oblastní velitelství SNB České Budějovice

15. října 1945 – 27. února 1948 podplukovník (později plukovník) **František Doležal** (* 3. listopadu 1894), za první světové války byl příslušníkem čs. legií v Rusku, k četnictvu přešel od armády v hodnosti poručíka, 28. října 1920 jmenován nadporučíkem četnictva a zařazen k ZČV pro Čechy, v roce 1922 velel četnickému oddělení Jindřichův Hradec, v roce 1937 stanul v čele oddělení České Budějovice (major), u četnictva sloužil i na začátku německé okupace, k 22. červenci 1940 byl přeložen v hodnosti podplukovníka do trvalé výslužby. Po osvobození vstoupil do nově budovaného bezpečnostního sboru, k 15. říjnu 1945 byl pověřen velením OblV SNB České Budějovice, k 1. lednu 1947 ustanoven jeho velitelem. Po převzetí moci komunisty

28 ABS, f. OEK příslušníků MV, Děd Antonín; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB Praha z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 247 z 21. 10. 1946; tamtéž, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 188 z 5. 9. 1947. A. Děd byl od OblV SNB České Budějovice přemístěn v srpnu 1947 k OblV SNB Cheb a pověřen v hodnosti štábního kapitána funkcí zástupce velitele tohoto OblV, v listopadu 1949 působil jako zatímní přednosta VII. oddělení (civilní obrana) KV NB Plzeň, v lednu 1950 byl zproštěn funkce a k 30. 6. 1950 propuštěn ze SNB.

29 ABS, f. OEK příslušníků MV, Nymša Josef; ABS, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB Praha z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; ABS, f. Kmenové a likvidační listy, kmenový list Nymša Josef; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2. a tamtéž, roč. V, č. 2, leden 1949, s. 2. Po zániku OblV sloužil na štábu KV NB Liberec a k 15. 2. 1949 jej přemístili do Hradce Králové jako zástupce velitele tamního KV NB. K 31. 7. 1950 byl jeho služební poměr u SNB podle § 4 odst. 1 zák. č. 281/1949 Sb. ukončen.

27. února 1948 odvolán z funkce, musel odejít na dovolenou s čekatelným a k 1. září 1948 byl na základě § 2 odst. 1 zákona č. 213/1948 Sb. propuštěn ze SNB.³⁰

27. února 1948 – 31. prosince 1948 kapitán Václav Havlík (* 26. dubna 1911), absolvoval reálku, u četnictva působil od září 1934. Nejdříve sloužil jako podřízený četník u četnických pohotovostních oddílů v Chebu a Broumově, v letech 1935–1942 působil postupně na stanicích v Rokytnici v Orlických horách, Vimperku a Sušici, od srpna 1942 do ledna 1944 pak u uniformované protektorátní policie v Mladé Boleslavi (Policejní prapor Čechy) nejdříve jako posluchač kurzu, potom jako učitel, roku 1943 byl povýšen na poručíka. V lednu 1944 přešel jako II. důstojník na okresní četnické velitelství ve Slaném, v druhé polovině roku 1944 coby III. důstojník k velitelství četnického oddělení České Budějovice, od prosince 1944 zastával funkci velitele čtyř četnické motorizované roty v Praze; jako velitel strážního oddílu v Dobříši se zúčastnil bojů v pražském povstání v květnu 1945. Po skončení války byl přijat do nově budovaného bezpečnostního sboru (tehdy vstoupil do Čs. strany národně socialistické), působil opět na velitelství oddělení České Budějovice, od 15. října 1945 jako III. a posléze II. důstojník OblV SNB České Budějovice. V dubnu 1946 byl povýšen na nadporučíka, v únoru 1947 na kapitána; členem KSČ se stal 31. ledna 1948; 27. února 1948 byl pověřen velením OblV České Budějovice.³¹

Oblastní velitelství SNB Hradec Králové

15. října 1945 – 30. září 1946 major Alois Raab (* 11. května 1895), za první světové války příslušník čs. legií v Itálii, pak armádní důstojník (nadporučík), k 1. listopadu 1920 povýšen na kapitána a výnosem MNO z 9. prosince 1920 přidělen s platností od 1. prosince 1920 k četnictvu a zařazen k ZČV pro Slovensko. V roce 1922 působil jako velitel četnického oddělení Trnava (kapitán), v prosinci 1927 přemístěn od ZČV pro Slovensko k ZČV pro Čechy v Praze, 31. května 1937 jako štábní kapitán jmenován velitelem četnického oddělení Kutná Hora, u četnictva byl i během německé okupace, 15. listopadu 1939 přešel jako instrukční důstojník

30 ABS, f. OEK příslušníků MV, Doležal František; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19382491>; ABS, Zemské četnické velitelství Praha (ZČV), dislokační přehled k 15. 2. 1937; *Věstník četnictva státu československého*, č. 20, 25. 11. 1920, s. 73; *Věstník četnictva*, č. 6, 21. 10. 1940, s. 114; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2, tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 158; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, s. 193. Jednalo se o zákon č. 213/1948 Sb. z 21. 7. 1948, o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů. Paragraf 2 odst. 1 se týkal veřejných zaměstnanců odeslaných na tzv. dovolenou s čekatelným a rozvázání služebního poměru s nimi.

31 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 2140/11 Havlík Václav; ABS, Sbírka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 13, k. 2, HV SNB Praha – DR č. 3 z 9. 3. 1948 a tamtéž, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 56 z 16. 3. 1948. Kpt. Havlík působil od 1. 1. 1949 jako zástupce velitele KV NB České Budějovice a k 27. 3. 1950 byl na vlastní žádost ze SNB propuštěn.

k četnickému doplňovacímu oddělení Praha, k 12. srpnu 1940 byl jako major převeden do osobního stavu zaměstnanců politické správy v Čechách. Po osvobození vstoupil do nově budovaného bezpečnostního sboru a byl zařazen k Okresnímu dozorcímu velitelství (ODV) Benešov, odkud byl k 1. srpnu 1945 odvelen k ODV Hradec Králové, a 15. října 1945 pak pověřen velením OblV SNB Hradec Králové.³²

1. října 1946 – 27. února 1948 podplukovník JUDr. Karel Macoun (* 1. listopadu 1896), za první světové války bojoval na frontě jako voják rakousko-uherské armády (1915–1918), v letech 1918–1920 v aktivní vojenské službě v čs. armádě (poddůstojník), u četnictva působil od roku 1920 (v rámci ZČV pro Slovensko v Bratislavě). Absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Komenského v Bratislavě, roku 1933 získal titul JUDr. Po okupaci českých zemí byl přeřazen ze Slovenska k ZČV v Praze, v listopadu 1941 přemístěn v hodnosti štábního kapitána od tohoto velitelství k protektorátnímu Ministerstvu vnitra. V srpnu 1942 jej zadržely orgány celní správy, následně čelil obžalobě z černého prodeje masa a másla, zvláštní soud při německém Zemském soudu v Praze jej odsoudil k 1,5 roku vězení, peněžité pokutě a ztrátě občanských práv na dva roky. Po ukončení války byl přijat do nově budovaného bezpečnostního sboru, od 19. května 1945 velel oddělení Jičín, v červenci 1945 přešel k HV SNB Praha (v květnu 1946 byl povýšen na podplukovníka) a k 15. červnu 1946 jej převedli k ZV SNB Praha, 1. října 1946 byl pověřen velením OblV SNB Hradec Králové, 1. ledna 1947 ustanoven jeho velitelem. Ke dni 27. února 1948 musel na základě výnosu MV odejít na dovolenou s čekatelským a k 1. září 1948 byl na základě § 2 odst. 1 zákona č. 213/1948 Sb. propuštěn ze SNB.³³

8. března 1948 – 31. prosince 1948 štábní kapitán Antonín Bašta (* 10. února 1901), jako bývalý úředník finanční správy a záložní armádní důstojník byl 10. února 1947 výnosem MV přijat s platností od 1. června 1945 do SNB, následně jmeno-

32 ABS, f. OEK příslušníků MV, Raab Alois; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z: <http://www.vuapraha.cz/soldier/19456937>; ABS, ZČV Praha – dislokační přehled k 15. 2. 1937; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB Praha z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 247 z 21. 10. 1946; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha, DR č. 78 z 5. 10. 1945; *Věstník četnictva státu československého*, č. 6, 22. 4. 1921, s. 23, tamtéž, č. 3, 10. 2. 1921, s. 7; *Věstník četnictva*, roč. IX, č. 15, 31. 12. 1927, s. 77, tamtéž, roč. XIX, č. 8, 24. 5. 1937, s. 55, tamtéž, č. 4, 30. 12. 1939, s. 92, tamtéž, č. 7, 31. 12. 1940, s. 141; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 30, s. 195. Dále o A. Raabovi viz u OblV SNB Kutná Hora, kam odešel 1. 10. 1946 jako přechodně přidělený oblastní velitel.

33 ABS, f. OEK příslušníků MV, Macoun Karel; ABS, f. Kmenové a likvidační listy, kmenový list Macoun Karel; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 247 z 21. 10. 1946; *Věstník četnictva*, č. 4, 31. 12. 1941, s. 67; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2, tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 159.

ván štábním kapitánem a zařazen jako II. důstojník k OblV Hradec Králové, 8. března 1948 jej pak pověřili velením tohoto OblV.³⁴

Oblastní velitelství SNB Cheb (od 1. března 1948 Karlovy Vary)³⁵

15. října 1945 – 31. října 1945 nadporučík Václav Brzák (* 18. února 1904), absolvent vyšší hospodářské školy, původním povoláním pomocný učitel, po vykonání základní vojenské služby byl přijat 1. května 1927 k četnictvu, v období druhé světové války působil jako důstojník u požární policie.³⁶

1. listopadu 1945 – 31. prosince 1946 major František Divoký (* 31. března 1892), za první světové války dobrovolník v srbské armádě, po vzniku ČSR u četnictva, působil na Slovensku. V roce 1925 absolvoval jako vrchní strážmistr informační kurz pro četnické důstojníky výkonné, roku 1927 byl povýšen do hodnosti poručíka a v roce 1936 na kapitána. Po okupaci Čech a Moravy odešel v srpnu 1939 do Polska, kde vstoupil do čs. vojenské skupiny, před postupující německou armádou přešel do Rumunska (tehdy sousedícího s Polskem), odtud se dostal do Bejrútu, následně lodí do Francie a 15. listopadu 1939 dorazil spolu s dalšími dobrovolníky do tábora čs. armády v jihofrancouzském městě Agde, kde se stal velitelem polního četnictva. V této funkci působil i u čs. vojenské jednotky ve Velké Británii a při jejím nasazení u francouzského Dunkerque až do konce války v květnu 1945. K 1. listopadu 1945 byl přijat v hodnosti majora k SNB a pověřen velením OblV SNB Cheb.³⁷

34 ABS, f. OEK příslušníků MV, Bašta Antonín; ABS, Sbírka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 107 z 21. 5. 1947; tamtéž, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 63 z 2. 4. 1948 a ABS, f. OblV SNB Hradec Králové – výnosy 1948, E 2, inv. č. 17, k. 23. Škpt. A. Bašta působil po zrušení OblV na velitelství Civilní obrany (CO) v Praze (1949), od března 1950 na KV NB Praha a k 31. 12. 1950 odešel do výslužby.

35 Výnosem MV z 5. 1. 1948 bylo sídlo velitelství přesunuto z Chebu do Karlových Varů, kde od 1. 3. 1948 zahájilo činnost pod názvem OblV SNB Karlovy Vary (srov. ABS, Sbírka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 50 z 8. 3. 1948 a *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 3, březen 1948, s. 40).

36 Srov. ABS, f. OEK příslušníků MV, Brzák Václav; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB Praha z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB. Od 1. 1. 1947 působil npor. V. Brzák jako III. důstojník u OblV SNB Cheb a od října stejného roku jako požární inspektor u téhož útvaru (srov. ABS, KR – Sbírka kádrových rozkazů, k. 1/1947-1948 – ZV SNB Praha, DR č. 78 z 15. 4. 1947, tamtéž, DR č. 233 z 10. 11. 1947). Po zániku OblV působil V. Brzák od 1. 1. 1949 u KV NB Karlovy Vary jako přednosta odd. VII (civilní obrana), v květnu 1950 byl ze SNB propuštěn.

37 *Vojenské osobnosti československého odboje 1939–1945*, ref. 9, s. 55–56 a Databáze legionářů. In: VÚA-VHA [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19381773>; ABS, Sbírka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 58 z 2. 3. 1946 a tamtéž, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 78 z 15. 4. 1947; *Věstník četnictva státu československého*, č. 10, 7. 5. 1925, s. 42; *Věstník četnictva*, č. 14, 28. 12. 1927, s. 74 a tamtéž, č. 5, 21. 3. 1930. Mjr. F. Divoký se po odvolání z funkce stal II. důstojníkem OblV Cheb, ke dni 15. 6. 1947

1. ledna 1947 – 31. prosince 1948 plukovník Karel Borský, původním příjmením Korb (* 12. ledna 1893), vystudoval obchodní akademii, za první světové války příslušník čs. legií v Rusku, u četnictva od roku 1921 (kapitán), zařazen k ZČV pro Čechy, k 22. prosinci 1922 jmenován štábním kapitánem, od 1. května 1935 v hodnosti majora velitelem četnického oddělení Písek, roku 1938 povýšen na podplukovníka, u četnictva i za německé okupace, k 23. květnu 1940 odeslán do trvalé výslužby; od listopadu 1943 do května 1945 pro účast v odboji vězněn v koncentračním táboře v Terezíně. Po osvobození se přihlásil do nově vznikajícího bezpečnostního sboru, až do konce roku 1946 působil na ZV SNB v Praze jako referent pro opatrování střelných zbraní, k 1. lednu 1947 ustanoven velitelem OblV SNB Cheb, ve funkci s největší pravděpodobností setrval až do zrušení oblastních velitelství.³⁸

Oblastní velitelství SNB Chrudim (od 2. července 1948 Pardubice)³⁹

15. října 1945 – 31. prosince 1946 poručík (později kapitán) Josef Čurda (* 23. března 1914), vystudoval gymnázium, u četnictva od roku 1937. Působil (i během německé okupace) na stanicích Horní Adršpach a Větrný Jeníkov, u silniční kontrolní stanice Chrudim či u policejního praporu Mladá Boleslav. V období od října 1943 do ledna 1945 sloužil jako II. důstojník v hodnosti poručíka u velitelství četnického oddělení Plzeň, od ledna 1945 jako III. důstojník u velitelství četnického oddělení Chrudim, od konce května 1945 velitelem oddělení Chrudim, 10. září 1945 vstoupil do KSČ. K 15. říjnu 1945 pověřen velením OblV SNB Chrudim. K 31. prosinci 1946 byl odvolán a od 10. ledna 1947 zařazen na ZV SNB Praha jako zástupce přednosty oddělení IVa (osobní oddělení).⁴⁰

byl přemístěn k OblV v Kutné Hoře jako II. důstojník (srov. ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 138 z 1. 7. 1947).

38 ABS, f. OEK příslušníků MV, Borský Karel; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z: <http://www.vuapraha.cz/soldier/19373846>; ABS, ZČV Praha, dislokační přehled k 15. 2. 1937; ABS, KR – Sbíрка kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha, DR č. 64 z 17. 9. 1945; ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 7 z 9. 1. 1947; tamtéž, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; *Věstník četnictva státu československého*, č. 1, 31. 1. 1923, s. 1; *Věstník četnictva*, roč. XVII, č. 6, 18. 4. 1935, s. 59; tamtéž, č. 4, 18. 7. 1940, s. 64; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2. Po zrušení OblV byl K. Borský zařazen od 1. 1. 1949 na KV NB v Karlových Varech.

39 *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 7, červenec 1948, s. 112.

40 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis Čurda Josef, evid. č. 2045/14; ABS, M 4-0, i. č. 4, k. 1, OblV SNB Chrudim – Situační zprávy 1945; ABS, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; tamtéž, i. č. 336, k. 45, ZV SNB Praha – dislokace útvarů SNB – přehled 1945–1946; ABS, KR – Sbíрка kádrových rozkazů, k. 1/1947–1948, ZV SNB Praha, DR č. 10 z 14. 1. 1947; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 8, srpen 1948, s. 117. Kpt. J. Čurda byl 25. 2. 1948 přechodně přidělen k OblV SNB Praha-venkov-sever jako II. důstojník a krátce (do 5. 3. 1948) pověřen velením tohoto OblV, od 6. 3. 1948 převelen zpět k ZV SNB Praha, odkud 15. 8. 1948 přešel k odd. III/8 Ministerstva vnitra (už k 15. 6. 1948 tam byl přechodně přidělen). Od 1. ledna 1949 převelen

1. ledna 1947 – 1. února 1948 major Ladislav Richter (* 28. června 1902). K četnictvu převzat jako armádní důstojník v hodnosti nadporučíka 15. února 1936, od roku 1937 byl coby kapitán II. důstojníkem četnického oddělení Česká Lípa, od 15. října 1945 velitelem OblV II SNB Liberec, po jeho zrušení na jaře 1946 působil u OblV SNB Liberec jako II. důstojník, dne 1. ledna 1947 byl ustanoven velitelem OblV SNB Chrudim. K 1. únoru 1948 výnosem MV přidělen k HV SNB, 9. března 1948 poslán na dovolenou s čekatelným, zproštěn činné služby a k 1. září 1948 na základě § 2 odst. 1 zákona č. 213/1948 Sb. propuštěn ze SNB.⁴¹

4. února 1948 – 31. prosince 1948 kapitán Josef Špitálský (* 8. června 1913), absolvoval gymnázium, později pracoval jako účetní, 1. prosince 1945 byl přijat do SNB, již od října 1945 člen KSČ. Dne 1. října 1946 povýšen na kapitána, do 31. prosince 1946 působil na ZV SNB v Praze jako „referent pro přijímání a propouštění“, v dubnu 1947 již veden ve stavu OblV SNB Chrudim. Od 4. února 1948 zastupoval k MV přiděleného velitele mjr. L. Richtera, od 20. března 1948 pověřen vedením OblV.⁴²

Oblastní velitelství SNB Jičín

15. října 1945 – 9. prosince 1945 nadporučík (později kapitán) **František Šíma** (* 26. srpna 1914), vystudoval gymnázium (1933), poté nastoupil základní vojenskou službu a v letech 1934–1936 absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích (poručík),

k odboru BC Ministerstva vnitra (velitelství Národní bezpečnosti), později působil na Ministerstvu národní bezpečnosti jako vedoucí organizačního odd. civilní obrany odboru BP/13. K 30. 6. 1950 na vlastní žádost odešel ze SNB a nastoupil zaměstnání v národním podniku Chronos Praha.

41 ABS, f. OEK příslušníků MV, Richter Ladislav; ABS, ZČV Praha, dislokační přehled k 15. 2. 1937; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 56 z 28. 2. 1946; tamtéž, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 232 z 3. 10. 1946; tamtéž, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 7 z 9. 1. 1947; tamtéž, A 4-2, i. č. 13, k. 2, HV SNB – DR č. 4 z 22. 3. 1948; ABS, Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; ABS, f. OblV SNB Chrudim – výnosy 1948, E 3, inv. č. 5, k. 27; *Věstník četnictva*, roč. XVIII, č. 6, 2. 4. 1936, s. 35; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 159.

42 ABS, f. OEK příslušníků MV, Špitálský Josef; ABS, f. kmenové a likvidační listy, výpis z kmenového listu, Špitálský Josef; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 584, k. 76, ZV SNB Praha – správní a výkonní důstojníci, přehledy o zařazení k 1. 4. 1947; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 63 z 2. 4. 1948; ABS, f. OblV SNB Chrudim, E 3, inv. č. 5, k. 27 – výnosy 1948; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946. J. Špitálský stál v letech 1949–1950 v čele KV NB Pardubice, v období 1950–1953 působil na KV NB Olomouc jako přednosta hospodářsko-správního oddělení, roku byl 1954 povýšen na majora, v letech 1953–1956 pracoval jako náčelník oddělení u Správy nápravných zařízení MV, poté na finančním a kontrolním oddělení MV (do roku 1963), v letech 1963–1968 zařazen u útvarů nápravných zařízení MV (resp. nápravně výchovných útvarů, tedy věznic) v Praze. V roce 1968 odešel v hodnosti majora do penze.

v této hodnosti byl v prosinci 1937 přijat k četnictvu. Od září 1938 do srpna 1941 sloužil jako II. důstojník u velitelství četnického oddělení Mladá Boleslav, pak až do ledna 1944 coby velitel školní roty v Mladé Boleslavi a od února 1944 do května 1945 zastával funkci II. důstojníka na velitelství četnických oddělení Praha a Plzeň. Po osvobození byl přijat do nově vznikajícího bezpečnostního sboru, od 28. května 1945 velitelem oddělení Cheb a od 1. srpna velitelem oddělení, resp. ODV, Benešov, k 15. října 1945 byl pověřen velením OblV SNB Jičín, k 9. prosinci 1945 přeložen jako oblastní velitel SNB do Tábora.⁴³

10. prosince 1945 (???) – 31. března 1947 podplukovník (později plukovník) **Jan Faktor** (* 30. dubna 1888), k četnictvu byl převzat od armády v hodnosti kapitána k 1. září 1920, s platností od 1. června 1920 převelen od ZČV pro Slovensko k ZČV pro Čechy, v roce 1922 působil jako velitel četnického oddělení Most, k 22. prosinci 1922 jmenován štábním kapitánem, četnickému oddělení Most velel v hodnosti majora i v roce 1937, k 25. dubnu 1938 jmenován velitelem oddělení Cheb, krátce po začátku německé okupace (k 25. říjnu 1939) odeslán do trvalé výslužby. Po osvobození se přihlásil k nově budovanému bezpečnostnímu sboru, zařazen na OblV SNB Jičín. Není přímo doloženo, že nastoupil bezprostředně po odchodu kpt. Šímy do Tábora, nicméně v březnu 1946 již funkci (patrně jako pověřený velením) vykonával. K 1. lednu 1947 řádně ustanoven oblastním velitelem v Jičíně, 31. března 1947 z funkce odvolán.⁴⁴

1. dubna 1947 – 31. prosince 1948 štábní kapitán Josef Luňáček (* 1. února 1909), absolvoval reálku, v letech 1931–1935 působil jako dělesloužící poddůstojník v armádě, k četnictvu přijat v roce 1935, sloužil i během německé okupace. V roce 1946 zařazen coby nadporučík k OblV II SNB Praha jako styčný důstojník u Národního pozemkového fondu, k 1. říjnu 1946 byl povýšen na štábního kapitána, k 1. dubnu 1947 přeložen k OblV SNB Jičín a pověřen jeho velením.⁴⁵

43 ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 1031/14 Šíma František. Dále o F. Šimovi u OblV SNB Tábor.

44 ABS, f. OEK příslušníků MV, Faktor Jan; ABS, ZČV Praha, dislokační přehled k 15. 2. 1937; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 340, k. 46 – ZV SNB Praha, služební posudky na velitele oblastních velitelství, 1946; ABS, f. OV SNB Jičín – Památník OV SNB Jičín, M 5-1, inv. č. 1; ABS, Sbírka rozkazů a nařízení A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 67 z 13. 3. 1946; *Věstník četnictva státu československého*, č. 18, 22. 10. 1920, s. 68; tamtéž, č. 7, 21. 5. 1921, s. 32; tamtéž, č. 1, 31. 1. 1923, s. 2; *Věstník četnictva*, roč. XX, č. 6, 22. 4. 1938, s. 19; tamtéž, č. 4, 30. 12. 1939, s. 94; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 2, únor 1948, s. 19; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 30, s. 193. Rozhodnutím z 5. 2. 1948 byl dnem 14. 1. 1948 plk. Faktor přeložen do trvalé výslužby.

45 ABS, f. OEK příslušníků MV, Luňáček Josef; ABS, f. Kmenové a likvidační listy, kmenový list Luňáček Josef; ABS, Sbírka kádrových rozkazů, k. 1/1946, ZV SNB Praha – DR č. 171 z 20. 7. 1946; ABS, f. OV SNB Jičín, M 5-0, inv. č. 2, k. 1 – Památník OV SNB Jičín; tamtéž, inv. č. 2, k. 1 – přehledy důležitých zpráv 1947; ABS, f. OV SNB Semily, M 9-1, inv. č. 1 – Památník OV SNB

Oblastní velitelství SNB Klatovy⁴⁶

15. října 1945 – 1. října 1948 kapitán (později podplukovník) **František Havlíček** (* 2. prosince 1908), vystudoval reálku a Vojenskou akademii v Hranicích (1931), stal se vojákem z povolání, k četnictvu byl převzat 15. července 1936, v roce 1937 zařazen v hodnosti nadporučíka jako II. důstojník velitelství četnického oddělení Klatovy, dále sloužil ve Vysokém Mýtě, Chrudimi a na štábu ZČV v Praze. V dubnu 1942 jej zatkl gestapo za poslech zahraničního rozhlasu a německý soud jej odsoudil k 4,5 roku vězení, konce války se dočkal v koncentračním táboře. Po osvobození byl přijat do nově budovaného bezpečnostního sboru, 23. července 1945 se stal velitelem ODV Klatovy; už v roce 1945 vstoupil do KSČ. Dne 15. října 1945 byl pověřen velením OblV SNB Klatovy, k 1. říjnu 1946 povýšen na podplukovníka, k 1. lednu 1947 ustanoven velitelem klatovského OblV. V souvislosti se zrušením tohoto velitelství k 1. říjnu 1948 jej zprostilí funkce a přemístili ke štábu ZV SNB v Praze.⁴⁷

Oblastní velitelství SNB Kutná Hora

15. října 1945 – 30. září 1946 major (později podplukovník) **Jan Martilík** (* 6. února 1892), absolvoval rakousko-uherskou vojenskou reálku a následně kadetku, v letech 1911–1918 důstojník z povolání rakousko-uherské armády, jako nadporučík převzat do branné moci Československé republiky, u četnictva sloužil od roku 1922, v roce 1926 jako kapitán přemístěn od ZČV pro Čechy k ZČV pro

Semily; ABS, f. OV SNB Nové Město nad Metují, M 6/11, inv. č. 16 – Památník OV SNB Nové Město nad Metují; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1947–1948, ZV SNB Praha – DR č. 70 ze 4. 4. 1947. Ke dni 1. 1. 1949 se štábní kapitán Josef Luňáček stal velitelem KV NB Hradec Králové, 21. 3. 1950 s ním byl na základě § 4 odst. 1 zákona č. 281/1949 Sb. ukončen služební poměr.

46 OblV SNB Klatovy bylo zrušeno k 1. 10. 1948 a připojeno k OblV SNB Plzeň (srov. ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i.č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 180 z 5. 11. 1948).

47 ABS, f. OEK příslušníků MV, Havlíček František; ABS, ZČV Praha, dislokační přehled k 15. 2. 1937; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 67 z 13. 3. 1946; *Věstník četnictva*, roč. XIX, č. 18, 13. 10. 1937, s. 95; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 157; tamtéž, roč. V, č. 9, listopad 1949, s. 107 a MALLOTA, Petr. František Havlíček – oběť dvou totalit. In: *Paměť a dějiny* 4/2008. Praha: ÚSTR, 2008, s. 24–40 a PEJČOCH, Ivo;TOMEK, Prokop. *Policisté na popravišti. Příslušníci SNB, popravení v Československu z politických nebo kriminálních důvodů v letech 1949–1962*. Cheb: Svět křídel, 2013, s. 78–86. Pplk. F. Havlíček byl od 1. 1. 1949 zařazen k Místnímu velitelství NB v Praze, k 31. 8. 1949 přeložen do trvalé výslužby, pracoval pak jako úředník Západočeských mlýnů v Klatovech, roku 1950 jej pro neplnění stranických povinností vyloučili z KSČ. Dne 23. 8. 1951 byl zatčen a 29. 5. 1952 odsouzen Státním soudem Praha na jeho výjezdním zasedání v Plzni za „velezradu, vyzvědačství a sabotáž“ jako „agent americké zpravodajské služby“ k trestu smrti; 12. 11. 1952 byl ve věznici v Praze na Pankráci popraven. Až v roce 1991 došlo in memoriam k jeho úplné rehabilitaci a k jeho symbolickému povýšení do hodnosti generálmajora policie.

Slovensko, roku 1928 přeložen zpět k ZČV v Praze, v roce 1937 v hodnosti štábního kapitána velel četnickému oddělení Benešov u Prahy. U četnictva působil i za německé okupace, 15. listopadu 1939 byl jmenován velitelem oddělení Kutná Hora. Po osvobození přijat v červenci 1945 k SNB, od 1. října 1945 velitelem oddělení, resp. ODV, Kutná Hora a 15. října 1945 pověřen velením nově vzniklého OblV. K 30. srpnu 1946 zproštěn služby a 30. září 1946 odvolán z funkce oblastního velitele. Důvodem bylo probíhající očistné řízení související s jeho působením v protektorátním četnickém sboru.⁴⁸

1. října 1946 – 4. srpna 1947 podplukovník Alois Raab, přišel jako přechodně přidělený a pověřený funkcí velitele OblV SNB Kutná Hora z Hradce Králové (bližší informace u OblV SNB Hradec Králové), od 1. ledna 1947 ustanoven velitelem kutnohorského OblV. K 4. srpnu 1947 byl odvolán z funkce, 16. prosince 1947 přemístěn na jeden rok na „dočasný odpočinek“.⁴⁹

5. srpna 1947 – 15. března 1948 major František Divoký, pověřen velením jako dosavadní II. důstojník zdejšího OblV a bývalý velitel OblV SNB Cheb (bližší informace viz u OblV SNB Cheb), dne 15. března 1948 byl z funkce odvolán.⁵⁰

15. března 1948 – 31. prosince 1948 štábní kapitán Josef Křištof (* 20. února 1906), vystudoval gymnázium, u četnictva působil od roku 1929, ve službě zařazen i během německé okupace (poručík), v průběhu povstání v Praze v květnu 1945 velel četnické pohotovostní rotě. Po skončení války krátce na štábu ZV SNB v Praze, od

48 ABS, f. OEK příslušníků MV, Martilík Jan; ABS, f. OS SNB Havlíčkův Brod, Obvodní oddělení (OO) VB Chotěboř, M 2/4, inv. č. 109 – Památník Velitelství stanice (VS) SNB Chotěboř; *Věstník četnictva státu československého*, roč. VIII, č. 3, 12. 3. 1926, s. 9; *Věstník četnictva*, roč. X, č. 1, 29. 2. 1928, s. 1; tamtéž, č. 4, 30. 12. 1939, s. 92; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 163; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, s. 211. Pplk. J. Martilík se musel podrobit očistnému řízení a následné suspendaci, očistná komise však v červnu 1947 suspendaci zrušila a byl znovu povolán do služby a přemístěn k Místnímu velitelství SNB v Praze, od 15. 2. 1948 působil ve štábu tohoto velitelství. Po únoru 1948 byl penzionován a na základě zákona č. 213/1948 Sb. musel k 30. 9. 1948 SNB opustit.

49 ABS, f. OEK příslušníků MV, Raab Alois; ABS, ZČV Praha, dislokační přehled k 15. 2. 1937; ABS, Sbirka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 247 z 21. 10. 1946; tamtéž, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 56 z 16. 3. 1948; ABS, f. OS SNB Havlíčkův Brod, OO VB Chotěboř, M 2/4, inv. č. 109 – Památník VS SNB Chotěboř; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 1, leden 1948, s. 2; tamtéž, roč. V, č. 1, leden 1949, s. 5. Pplk. A. Raab byl k 31. 12. 1948 na základě zákona č. 153/1923 Sb., kterým se upravovaly některé služební poměry četnictva a některé četnické požitky, zejména odpočivné a zaopatřovací, přeložen do trvalé výslužby.

50 ABS, Sbirka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 175 z 21. 8. 1947; ABS, f. OS SNB Havlíčkův Brod, OO VB Chotěboř – Památník VS SNB Chotěboř, M 2/4, inv. č. 109; *Vojenské osobnosti československého odboje 1939–1945*, ref. 9, s. 55–56. Ještě v roce 1948 odešel mjr. F. Divoký do exilu, zemřel 28. 6. 1972 v Londýně.

16. července 1945 II. důstojník oddělení, resp. ODV, v Kutné Hoře, potom na štábu OblV SNB Kutná Hora, v roce 1946 povýšen do hodnosti štábního kapitána; po odvolání mjr. F. Divokého pověřen velením OblV SNB Kutná Hora.⁵¹

Oblastní velitelství SNB Liberec⁵²

1. dubna 1946 – 31. prosince 1946 (???) major František Mikyna (* 13. srpna 1887), ve funkci pravděpodobně do konce roku 1946, konkrétní údaj se nepodařilo dohledat.⁵³

1. ledna 1947 – 31. prosince 1948 major (později podplukovník) **Rudolf Marek** (* 16. září 1901), absolvent vyšší hospodářské školy a Vojenské akademie v Hraničích, za první republiky armádní důstojník z povolání, k 31. květnu 1946 převeden jako major od MNO k MV a působil na ZV SNB v Praze.⁵⁴

Oblastní velitelství I SNB Liberec

15. října 1945 – 31. března 1946 major František Mikyna. Údaje o jeho působení před druhou světovou válkou se nepodařilo dohledat, po osvobození byl zařazen u OV I SNB Hradec Králové, k 31. srpnu 1945 přemístěn do Liberce a k 15. říjnu 1945 pověřen velením OblV I SNB Liberec.⁵⁵

51 Srov. ABS, f. OEK příslušníků MV, Křištof Josef; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 63 z 2. 4. 1948; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 48 z 29. 8. 1945; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 584, k. 76, ZV SNB Praha – Správní a výkonní důstojníci, přehledy o zařazení k 1. 4. 1947. Od ledna 1949 působil škt. J. Křištof u místního velitelství NB Praha.

52 Vzniklo k 1. 4. 1946 sloučením OblV I SNB Liberec a OblV II SNB Liberec (srov. ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 179 z 30. 7. 1946).

53 ABS, f. OEK příslušníků MV, Mikyna František; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 584, k. 76, ZV SNB Praha – Správní a výkonní důstojníci, přehledy o zařazení k 1. 4. 1947; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 56 z 16. 3. 1948; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 3, březen 1948, s. 26. Mjr. F. Mikyna zůstal zařazen po odvolání z funkce velitele až do 29. 2. 1948 dále na OblV SNB Liberec, k 1. 3. 1948 byl přeložen do trvalé výslužby.

54 ABS, f. OEK příslušníků MV, Marek Rudolf; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 6 z 6. 1. 1946; tamtéž, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 7 z 9. 1. 1947; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1947–1948, ZV SNB Praha – DR č. 88 z 28. 4. 1947; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. II, č. 7–8, srpen 1946, s. 103; tamtéž, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2. K 1. 1. 1949 byl pplk. R. Marek jmenován velitelem KV NB Liberec, ve funkci setrval do 15. 3. 1950 a 30. 11. 1950 byl přeřazen do trvalé výslužby.

55 ABS, f. OEK příslušníků MV, Mikyna František; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1946, ZV SNB Praha – DR č. 18 z 19. 1. 1946; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 18 z 19. 1. 1946.

Oblastní velitelství II SNB Liberec

15. října 1945 – 31. března 1946 major Ladislav Richter, o jeho služebním zařazení pojednáno blíže v pasáži o OblV SNB Chrudim, jehož byl v letech 1947–1948 velitelem.⁵⁶

Oblastní velitelství SNB Litoměřice (od 1. března 1946 Ústí nad Labem)⁵⁷

15. října 1945 – 26. února 1948 major (později podplukovník) **František Beneš** (* 19. ledna 1902), vystudoval gymnázium a Vojenskou akademii v Hranicích, v letech 1923–1931 působil jako armádní důstojník, k četnictvu převzat 1. září 1931, k 1. červnu 1936 jmenován v hodnosti kapitána velitelem četnického oddělení Teplice-Šanov. U četnictva působil i za německé okupace, k 15. dubnu 1941 ustanoven velitelem oddělení Náchod (štábní kapitán). Po osvobození přijat k nově formovanému bezpečnostnímu sboru, od 26. května 1945 velel oddělení, resp. ODV, v Ústí nad Labem, od 15. října 1945 pověřen velením OblV SNB Litoměřice, k 1. lednu 1947 ustanoven oblastním velitelem. Po převzetí moci komunisty poslán 26. února 1948 na dovolenou s čekatelným, k 1. září 1948 na základě zákona č. 213/1948 Sb. propuštěn ze SNB.⁵⁸

26. února 1948 – 31. prosince 1948 nadporučík Václav Polák (* 23. června 1916), absolvoval čtyři třídy gymnázia a čtyři ročníky obchodní akademie, v letech 1936–1939 sloužil v armádě a na začátku německé okupace se živil jako úředník pojišťovny. Dne 16. listopadu 1942 byl přijat k uniformované protektorátní policii a po absolvování důstojnické školy povýšen na poručíka, působil v Brně a v Kladně. Po osvobození byl přijat do nově budovaného bezpečnostního sboru, od července 1945 velel OV I SNB Ústí nad Labem a 1. září 1947 se stal coby nadporučík II. důstojníkem OblV Ústí nad Labem, členem KSČ od 1. června 1945. Funkcí oblastního velitele byl pověřen 26. února 1948 a setrval v ní až do ukončení činnosti OblV.⁵⁹

56 ABS, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB.

57 ABS, KR – Sbíрка kádrových rozkazů, k. 1/1946, ZV SNB Praha – DR č. 64 z 9. 3. 1946.

58 ABS, f. OEK příslušníků MV, Beneš František; ABS, ZČV Praha, dislokační přehled k 15. 2. 1937; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; tamtéž, evid. č. 618, k. 91, ZV SNB Praha – Očistná akce. Seznam propuštěných příslušníků SNB, 28. 2. 1948; *Věstník četnictva*, roč. XIV, č. 12, 21. 10. 1932, s. 61; tamtéž, roč. XVIII, č. 9, 26. 5. 1936, s. 41; tamtéž, č. 2, 1. 7. 1941, s. 15; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 159.

59 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 464/16 Polák Václav; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, evid. č. 618, k. 91, ZV SNB Praha – Očistná akce. Seznam propuštěných příslušníků SNB, 28. 2. 1948. Po zrušení OblV stanul V. Polák v čele III. odd. (správní služba) KV NB Ústí nad Labem, od 14. 11. 1949 byl velitelem tábora nápravných prací Všebořice a 1. 2. 1951 se stal vedoucím ústředního skladu vězeňského sektoru v Pardubicích. Od dubna 1952 pak zastával funkci přednosta dopravního odd. MV a roku 1954 byl převeden na dopravní odd. Ministerstva místního hospodářství, kde působil do roku 1958.

Oblastní velitelství SNB Mladá Boleslav

15. října 1945 – 24. února 1948 major (později podplukovník) **Matěj Matas** (* 15. prosince 1892), u četnictva sloužil již za první republiky, k 1. dubnu 1933 ustanoven v hodnosti kapitána velitelem četnického oddělení v Rachově, spadajícího pod ZČV pro Podkarpatskou Rus v Užhorodě, kam byl přeložen od ZČV pro Moravu v Brně. U četnického sboru působil i za německé okupace, k 1. srpnu 1940 byl jako štábní kapitán ustanoven velitelem oddělení Příbram. Od 15. října 1945 pověřen funkcí velitele OblV SNB Mladá Boleslav, k 1. lednu 1947 ustanoven jeho velitelem. Po převratu v únoru 1948 zproštěn funkce, poslán na dovolenou s čekatelným a podle výnosu MV z 11. června 1948 přeřazen k 31. červenci 1948 na základě § 2 písm. b zákona č. 153/1923 Sb. do trvalé výslužby.⁶⁰

24. února 1948 – 31. prosince 1948 major Václav Tošner (* 27. června 1906), k 1. červenci 1947 převeden coby vrchní berní tajemník od Zemského finančního ředitelství v Praze v hodnosti majora k Ministerstvu vnitra, přidělen k ZV SNB v Praze a zařazen k OblV SNB Praha-venkov-sever, s účinností od 24. února 1948 převelen do Mladé Boleslavi a pověřen velením tamějšího OblV.⁶¹

Oblastního velitel SNB Most

15. října 1945 – 31. července 1946 (???) nadporučík Antonín Kohout (* 29. dubna 1905), absolvent reálky, u četnictva od roku 1928, sloužil i během německé okupace (četnická oddělení Jičín, Příbram, Benešov), po ukončení druhé světové války zařazen k nově vznikajícímu bezpečnostnímu sboru, od 27. května 1945 působil na oddělení Chomutov. K 15. říjnu 1945 pověřen velením OblV SNB Most. Přesná doba působení ve funkci se nepodařila dohledat, pravděpodobně však do 31. července 1946, neboť od 1. srpna stejného roku už byl II. důstojníkem OblV SNB Most.⁶²

60 ABS, f. OEK příslušníků MV, Matas Matěj; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; *Věstník četnictva*, roč. XV, č. 2, 21. 3. 1933, s. 5; tamtéž, č. 5, 15. 8. 1940, s. 100; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 8, srpen 1948, s. 118; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 48, s. 211.

61 ABS, f. OEK příslušníků MV, Tošner Václav; ABS, Sbírka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 54 z 12. 3. 1948; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 7, červenec 1947, s. 46. V dubnu 1949 byl mjr. V. Tošner zařazen ke KV NB v Praze, 1. 4. 1950 byl pověřen velením III. odd. (správní služba) OV NB Praha 9 – Vysočany a k 1. 1. 1951 došlo k jeho přeřazení k Ústřednímu národnímu výboru v Praze.

62 ABS, f. OEK příslušníků MV, Kohout Antonín; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; tamtéž, i. č. 584, k. 76, ZV SNB Praha – Správní a výkonní důstojníci, přehledy o zařazení k 1. 4. 1947; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodech ZV v Praze, 1946; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 159. Škpt. A. Kohout působil coby II. důstojník OblV SNB Most až do únorového převratu v roce 1948, po něm byl odeslán na dovolenou s čekatelným a k 1. 9. 1948 na základě zákona č. 213/1948 Sb. propuštěn z SNB.

1. srpna 1946 (???) – 10. ledna 1948 štábní kapitán Josef Novák (datum narození se nepodařilo dohledat), u četnictva působil již za první republiky, 12. června 1945 jej převedli od Národní bezpečnostní stráže pro Moravu v Brně k velitelství oddělení Znojmo, kde zastával funkci II. důstojníka. K 15. listopadu 1945 přešel k ZV SNB v Praze a stal se velitelem OV I SNB Jablonec nad Nisou. K 1. lednu 1947 ustanoven velitelem OblV SNB Most, funkci však pravděpodobně vykonával jako pověřený velením již od srpna 1946. Dne 10. ledna 1948 byl přemístěn k HV SNB.⁶³

24. února 1948 – 14. května 1948 štábní kapitán Augustin Pajkrť (* 12. března 1915), absolvoval reálku a Vojenskou akademii v Hranicích (1937–1938), v hodnosti poručíka pěchoty velel rotě pěšího pluku 22 (velitelství v Jičíně), na počátku německé okupace pracoval jako úředník Okresního úřadu Kamenice nad Lipou, k četnictvu přijat 16. listopadu 1942 (nadporučík). Od května 1943 do února 1944 ve funkci II. důstojníka velitelství četnického oddělení Benešov, od února 1944 do září 1944 velitelem motorizované čety Jičín, od září 1944 do května 1945 II. důstojníkem četnického oddělení Mladá Boleslav, po osvobození přijat do nově formovaného bezpečnostního sboru, jmenován II. důstojníkem oddělení Mladá Boleslav, od 15. října 1945 do 17. září 1946 II. důstojník OblV SNB Mladá Boleslav, člen KSČ od roku 1945. Od 18. září 1946 do 30. listopadu 1947 velitelem Oblastní úřadovny (OblÚ) Státní bezpečnosti (StB) Mladá Boleslav, k 1. prosinci 1947 pověřen velením OblÚ StB Most, 9. července 1947 povýšen na kapitána a 27. srpna téhož roku na štábního kapitána. Dne 24. února 1948 byl ustanoven zatímním velitelem OblV SNB Most, paralelně vykonával i funkci velitele OblÚ StB Most. Funkce velitele OblV SNB i velitele OblÚ StB zproštěn ze služebních důvodů 14. května 1948, kdy se stal II. důstojníkem OblV SNB Liberec.⁶⁴

15. května 1948 – 31. prosince 1948 kapitán Václav Kulhavý (* 14. února 1913), vystudoval reálku a po absolvování základní vojenské služby a další dobrovolné činné služby (zařazen v letech 1932–1937 coby poručík dělostřelectva v záloze u dělostřeleckého pluku 3 v Litoměřicích) byl v červenci 1938 přijat ke státní policii v Rokytnici nad Jizerou. Poté sloužil ve Vysokém nad Jizerou a v lednu 1941 jej přeložili

63 ABS, Sbirka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 64, k. 39, NBS pro Moravu v Brně – DR č. 9 z 12. 6. 1945; tamtéž, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 29 z 29. 1. 1946; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, ročník IV, č. 2, únor 1948, s. 18.

64 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 1463/15 Pajkrť Augustin; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; ABS, Sbirka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 98 z 1. 6. 1948; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 3, březen 1948, s. 25. Od 1. 1. 1949 byl škpt. A. Pajkrť přemístěn ke KV NB v Liberci (oddělení osvětové a politické výchovy) a následně pověřen velením CO u OV NB Liberec. K 1. 10. 1949 přemístěn ke KV NB v Praze, kde působil jako přednosta odd. VII (civilní obrana), od dubna 1950 ve stavu nemocných, 14. 6. 1950 podroben superarbitračnímu řízení a 31. 7. 1950 přeložen do trvalé výslužby, od roku 1952 pracoval jako úředník na Ministerstvu strojírenství v Praze.

k Policejnímu ředitelství v Hradci Králové, roku 1942 se stal v hodnosti poručíka po-bočníkem velitele tamější uniformované policie; zde působil až do skončení druhé světové války. Po osvobození byl přijat k nově vznikajícímu bezpečnostnímu sboru, 20. července 1945 přidělen od OV I SNB Hradec Králové k Místnímu velitelství SNB v Mostě, 31. srpna 1945 jmenován zástupcem velitele OV I SNB Most, v květnu 1946 přijat do KSČ. K 1. dubnu 1947 převelen od OV SNB Most k tamnímu OblV (nad-poručík), kde vykonával funkci IV. důstojníka, k 15. květnu 1948 byl pověřen vele-ním OblV SNB Most.⁶⁵

Oblastní velitelství SNB Písek

15. října 1945 – 31. prosince 1946 major (později podplukovník) **Václav Holý** (* 1. května 1893), vystudoval gymnázium a následně čtyři semestry Právnické fa-kulty Univerzity Karlovy, za první světové války vstoupil do čs. legií v Itálii, po válce zůstal v armádě (kapitán) k 1. září 1920 převzat k četnictvu, v roce 1922 se stal velite-lem četnického oddělení Trutnov, v roce 1937 v hodnosti majora velel oddělení Hra-dec Králové, v roce 1939 odešel do výslužby. Po osvobození povolán do činné služby v nově budovaném bezpečnostním sboru a 16. května 1945 pověřen opět velením oddělení Hradec Králové, od 1. července 1945 velitel oddělení Písek, 15. října 1945 pověřen velením OblV SNB Písek.⁶⁶

1. ledna 1947 – 30. června 1947 podplukovník František Jiříkovský (* 17. pro-since 1904), absolvent reálky a Vojenské akademie v Hranicích, před druhou světo-

65 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 279/13 Kuhlavý Václav; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1947–1948, ZV SNB Praha – DR č. 70 ze 4. 4. 1947; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 95 z 28. 5. 1948. Kpt. V. Kuhlavý se stal od 1. 1. 1949 zástupcem velitele KV NB Ústí nad Labem a k 27. 1. 1951 byl propuštěn na vlastní žádost ze SNB a nastoupil jako učitel na národní škole v Ústí nad La-bem, vystudoval dále Pedagogickou fakultu UK v Praze a od roku 1953 působil jako zá-stupce ředitele na osmileté střední škole v Ústí nad Labem.

66 ABS, f. OEK příslušníků MV, Holý Václav; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 20 z 25. 7. 1945; tamtéž, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 26 z 1. 8. 1945; ABS, f. OV SNB Strakonice – Památník OV SNB Strakonice, J 9, inv. č. 29; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zří-zení oblastních velitelství SNB; tamtéž, i. č. 340, k. 46, ZV SNB Praha – služební posudky na velitele oblastních velitelství, březen 1946; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 154 z 23. 7. 1947; tamtéž, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 64 z 5. 4. 1948; tamtéž, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 146 z 2. 9. 1948; *Věstník četnictva státu československé-ho*, č. 7, 21. 5. 1921, s. 31; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 8, srpen 1948, s. 118; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 30, s. 193, Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19398585>. Po odchodu z funk-ce působil pplk. V. Holý dále u OblV SNB Písek, odkud byl k 15. 6. 1947 převelen coby II. dů-stojník k OblV SNB Cheb. Po únorovém převratu v roce 1948 byl odeslán na dovolenou s če-katelným a na základě výnosu MV z 9. 6. 1948 odešel k 31. 7. 1948 do trvalé výslužby.

vou válkou armádní důstojník (štábní kapitán), po německé okupaci se zapojil do odboje (skupina Avala a později Rada tří), 13. září 1944 zatčen gestapem a vězněn až do konce války. Po osvobození začal od 1. června 1945 působit v nově budovaném bezpečnostním sboru, k 10. červenci 1945 jmenován v hodnosti štábního kapitána přednostou IX. oddělení (náborové a prověřovací) štábu ZV SNB Praha. Od 15. listopadu 1945 se už coby major stal přednostou IV. (osobního) oddělení štábu ZV SNB Praha, přičemž 30. května 1946 byl oficiálně převeden od MNO k MV.⁶⁷

15. července 1947 – 15. října 1948 kapitán (později štábní kapitán) **František Šíma**. Přišel z Tábora, kde působil ve funkci oblastního velitele a posléze štábního důstojníka (předtím ve funkci velitele OblV SNB Jičín, tam i bližší údaje), k 15. červenci 1947 byl pověřen velením OblV SNB Písek; v roce 1947 vstoupil do KSČ. Od 18. května 1948 průběžně ve stavu nemocných, 15. října 1948 uznán trvale neschopným služby u SNB a na základě superarbitračního řízení ze 4. listopadu 1948 dán k 31. prosinci 1948 do trvalé výslužby.⁶⁸

1. listopadu 1948 – 31. prosince 1948 kapitán Bořivoj Ambler (* 30. června 1912), vystudoval obchodní akademii (1935) a po absolvování základní vojenské služby nastoupil jako výpravčí u státních drah, kde setrval až do konce války. Dne 17. července 1945 byl přijat, už jako člen KSČ, do SNB a přidělen od roku 1946 jako nadporučík k OblV Písek. Po onemocnění škpt. F. Šímy byl k 1. listopadu 1948 pověřen funkcí velitele OblV.⁶⁹

67 ABS, f. OEK příslušníků MV, Jiřikovský František; ABS, KR – Sbíрка kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 10 z 10. 7. 1945, tamtéž, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 113 z 16. 10. 1945; ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 171 z 14. 8. 1947; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 7, červenec 1948, s. 98 a LUŽA, Radomír: *V Hitlerově objetí. Kapitoly z českého odboje*. Praha: Torst, 2006, s. 395. Plukovník F. Jiřikovský byl k 1. 7. 1947 přechodně přidělen jako zástupce velitele k velitelství pohraničních útvarů SNB (SNB útvar 9600 Praha), k 1. 1. 1948 pověřen velením SNB útvaru 9600 Praha, od 4. 7. 1948 přemístěn na Ministerstvo vnitra, od 15. 3. 1950 velel štábnímu oddílu při KV NB Praha a 20. 10. 1950 odešel do trvalé výslužby.

68 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 1031/14 Šíma František; ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 175 z 21. 8. 1947; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 165.

69 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 3860/12 Ambler Bořivoj. Od 1. 1. 1949 působil štábní kapitán Ambler na MV v Praze, oddělení Lidové milice, poté na sekretariátu HV VB a od počátku roku 1953 vykonával (s krátkou přestávkou) funkci náčelníka Správy VB pro železnici. V říjnu 1963 se stal už coby podplukovník náčelníkem správního odboru HS VB a roku 1969 náčelníkem odboru VB pro evidenci při MV ČSSR. V září 1970 odešel v hodnosti plukovníka do důchodu, ovšem za „nesprávné“ postoje v letech 1968–1969 mu bylo krátce předtím zrušeno členství v KSČ.

Oblastní velitelství SNB Plzeň⁷⁰

1. srpna 1946 – 26. února 1948 podplukovník Bohuslav Zemánek (* 11. srpna 1894), po vystudování obchodní akademie pracoval jako úředník, za první světové války příslušník čs. legií v Itálii, po válce zůstal v armádě (nadporučík), k 1. listopadu 1920 povýšen na kapitána a výnosem MNO z 9. prosince 1920 přidělen k četnictvu a zařazen k ZČV pro Slovensko, v roce 1922 se stal velitelem četnického oddělení Košice, téhož roku převelen k ZČV pro Čechy, roku 1937 uváděn v hodnosti majora jako velitel oddělení Liberec, u četnictva působil i za německé okupace, roku 1940 velel oddělení Plzeň. Ke 2. červenci 1941 jako legionář penzionován, po skončení války povolán opět do služby u nově vznikajícího bezpečnostního sboru, od 15. října 1945 velitelem OblV II SNB Plzeň. Od 1. srpna 1946 pověřen velením OblV SNB Plzeň, k 1. lednu 1947 ustanoven do funkce oblastního velitele, 26. února 1948 z rozhodnutí Akčního výboru (AV) Národní fronty (NF) odvolán a odeslán na dovolenou s čekatelným, k 1. září 1948 propuštěn na základě zákona č. 213/1948 Sb. ze SNB.⁷¹

26. února 1948 – 31. prosince 1948 štábní kapitán Zdeněk Hůlka (* 30. července 1907), absolvoval gymnázium, k četnictvu přijat roku 1934. Po druhé světové válce se přihlásil k nově budovanému bezpečnostnímu sboru, působil u OV I SNB Děčín, k 1. červnu 1946 byl přemístěn od tohoto velitelství k OV SNB Chomutov a zařazen v hodnosti štábního kapitána do funkce jeho velitele. Dne 15. října 1947 převelen jako II. důstojník k OblV SNB Plzeň, zastupujícím oblastním velitelem byl jmenován 26. února 1948 na základě rozhodnutí AV NF.⁷²

Oblastní velitelství I SNB Plzeň

15. října 1945 – 1. srpna 1946 nadporučík František Cimbálník (* 18. prosince 1903), absolvoval čtyři ročníky vyšší hospodářské školy, pak pracoval jako úředník,

70 Vzniklo k 1. 8. 1946 sloučením OblV I SNB Plzeň a OblV II SNB Plzeň (srov. ABS, KR – Sbírková kádrových rozkazů, k. 1/1946, ZV SNB Praha – DR č. 305 z 31. 12. 1946).

71 ABS, f. OEK příslušníků MV, Zemánek Bohuslav; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; *Věstník četnictva státu československého*, č. 3, 10. 2. 1921, s. 7; tamtéž, č. 10, 20. 4. 1922, s. 69; *Věstník četnictva*, č. 3, 1. 10. 1941, s. 34; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 159; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 30, s. 195; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 48, s. 211; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19497007>.

72 ABS, f. OEK příslušníků MV, Hůlka Zdeněk; ABS, KR – Sbírková kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 117 z 21. 11. 1945, tamtéž, k. 1/1947–1948, ZV SNB Praha – DR č. 25 z 1. 2. 1947; ABS, Sbírková rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 237 z 14. 11. 1947; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 621, k. 95, ZV SNB Praha – Reorganizace SNB v Plzni, 1948; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946. K 1. 4. 1948 byl Z. Hůlka povýšen na majora a od 1. 1. 1949 se stal velitelem KV NB Plzeň, 31. 12. 1949 byl zproštěn funkce a roku 1950 převeden do stavu zaměstnanců KNV Plzeň.

u policie působil od roku 1937, v červnu 1945 byl přijat k nově vznikajícímu bezpečnostnímu sboru, od 15. října 1945 velel OblV I SNB Plzeň.⁷³

Oblastní velitelství II SNB Plzeň

15. října 1945 – 1. srpna 1946 major (později podplukovník) **Bohuslav Zemánek**.⁷⁴

Oblastní velitelství I SNB Praha, od 29. června 1946 Oblastní velitelství Praha-venkov-jih⁷⁵

15. října 1945 – 31. prosince 1948 major (později podplukovník) **Václav Veselý** (* 28. června 1894), za první světové války příslušník čs. legií v Itálii, u četnictva již za první republiky, na konci roku 1930 převelen od ZČV v Praze k ZČV v Bratislavě, 10. listopadu 1931 ustanoven jako štábní kapitán velitelem četnického oddělení Ružomberok, k 31. říjnu 1935 jmenován velitelem oddělení Nitra. Sloužil i za německé okupace, k 15. listopadu 1939 ustaven do funkce instrukčního důstojníka u četnického doplňovacího velitelství Praha, 30. června 1941 poslán v hodnosti majora do trvalé výslužby. Dne 6. června 1945 povolán k výkonu služby v nově vznikajícím bezpečnostním sboru a od 1. července 1945 zařazen ke štábu ZV SNB Praha jako referent I. odd. (organizace, nasazení, výkon služby), k 15. říjnu 1945 byl pověřen vedením OblV I SNB Praha a k 1. lednu 1947 ustanoven oblastním velitelem OblV Praha-venkov-jih.⁷⁶

73 ABS, f. OEK příslušníků MV, Cimbálník František; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1946, ZV SNB Praha – DR č. 305 z 31. 12. 1946; tamtéž, k. 1/1947–1948, ZV SNB Praha – DR č. 116 z 3. 6. 1947. Od 1. 8. 1946 se stal velitelem OV SNB Plzeň-město, k 1. 6. 1947 převelen k Místnímu velitelství SNB Praha. K 13. 1. 1948 s ním bylo zavedeno kárné řízení (důvody nezjištěny), 24. 2. 1948 odeslán na dovolenou s čekatelným a k 1. 9. 1948 propuštěn na základě zákona č. 213/1948 Sb. ze SNB.

74 ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB.

75 Pod názvem OblV I SNB Praha působil do 28. 6. 1946 (srov. ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 179 z 30. 7. 1946).

76 ABS, f. OEK příslušníků MV, Veselý Václav; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 5 z 26. 6. 1945; tamtéž, k. 1/1946, ZV SNB Praha – DR č. 56 z 28. 2. 1946; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastní velitelství SNB; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; *Věstník četnictva*, roč. XII, č. 17, 30. 11. 1930, s. 84; tamtéž, roč. XIII, č. 11, 3. 11. 1931, s. 67; tamtéž, roč. XVII, č. 14, 29. 11. 1935, s. 109; tamtéž, č. 3, 9. 12. 1939, s. 68; tamtéž, č. 3, 1. 10. 1941, s. 33; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 2; tamtéž, roč. III, č. 5, květen 1947, s. 2; tamtéž, roč. V, č. 7, červenec 1949, s. 82. Po zrušení OblV byl pplk. V. Veselý zařazen od ledna 1949 ke KV NB v Praze a 30. 5. 1949 přeložen do trvalé výslužby.

Oblastní velitelství II SNB Praha, od 29. června 1946 Oblastní velitelství Praha-venkov-sever⁷⁷

15. října 1945 – 31. prosince 1947 štábní kapitán (později podplukovník) **Ladislav Kohout** (* 15. července 1895), vystudoval gymnázium a dva semestry lékařské fakulty Univerzity Karlovy, za první světové války příslušník čs. legií v Rusku, po návratu do vlasti v armádě (kapitán), u četnictva od roku 1922, v roce 1926 přemístěn od ZČV pro Čechy v Praze k ZČV pro Slovensko, k 31. říjnu 1935 ustanoven jako štábní kapitán velitelem četnického oddělení Rožňava, 31. ledna 1938 jmenován velitelem oddělení Humenné. Od počátku německé okupace zařazen v působnosti ZČV v Praze, k 30. červnu 1941 přeložen do trvalé výslužby. Po válce přijat do nově vznikajícího bezpečnostního sboru, kde působil v rámci oddělení Jihlava, k 1. červenci 1945 přemístěn na vlastní žádost od ZV SNB Brno k ZV SNB Praha a jmenován velitelem oddělení, resp. ODV, Praha, od 15. října 1945 pověřen velením OblV II SNB Praha, k 1. lednu 1947 ustaven oblastním velitelem OblV Praha-venkov-sever. K 1. lednu 1948 výnosem MV ze služebních důvodů přemístěn na oddělení III/2 Ministerstva vnitra.⁷⁸

1. ledna 1948 (???) – 25. února 1948 major Karel Cášek (* 18. října 1907), absolvoval reálku a Vojenskou akademii v Hranicích, poté sloužil v čs. armádě, v únoru 1935 byl přijat v hodnosti nadporučíka k četnictvu, působil v rámci oddělení Krnov a Olomouc, ve službě zůstal i za německé okupace (četnická oddělení Kutná Hora a Chrudim). Po osvobození se přihlásil do nově vznikajícího bezpečnostního sboru, od května do září 1945 umístěn na oddělení, resp. ODV, Karlovy Vary, odkud přešel k ZV SNB v Praze, k 1. lednu 1947 zařazen jako II. důstojník OblV II SNB Praha venkov-sever, pravděpodobně od 1. ledna 1948 zastupoval oblastního velitele tohoto velitelství, 1. března 1948 byl odeslán na dovolenou s čekatelným.⁷⁹

77 Pod názvem OblV II SNB Praha působilo do 28. 6. 1946 (srov. ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 179 z 30. 7. 1946).

78 ABS, f. OEK příslušníků MV, Kohout Ladislav; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 27, k. 3, ZV SNB Praha – výnos HV SNB z 20. 9. 1945 o zřízení oblastních velitelství SNB; ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 56 z 28. 2. 1946; tamtéž, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 10 z 14. 1. 1948; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; *Věstník četnictva státu československého*, roč. VIII, č. 5, 20. 5. 1926, s. 17; *Věstník četnictva*, roč. XVII, č. 14, 29. 11. 1935, s. 109; tamtéž, roč. XX, č. 1, 25. 1. 1938, s. 1; tamtéž, roč. XXIII, č. 3, 1. 10. 1941, s. 33; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 4; tamtéž, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 7, červenec 1948, s. 112; tamtéž, roč. V, č. 5, květen 1949, s. 54. Od 1. 4. 1948 se pplk. L. Kohout stal přednostou odd. III/8 skupiny III/C na MV, ke dni 31. 3. 1949 byl přeložen do trvalé výslužby.

79 ABS, f. OEK příslušníků MV, Cášek Karel; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, evid. č. 625, k. 94 – Shromáždění velitelů všech stupňů u Ministerstva vnitra v Praze dne 29. 1. 1948, seznam. Mjr. K. Cášek, člen Čs. strany národně socialistické, byl po odeslání na dovolenou s čekatelným posléze zatčen a 3. 9. 1948 postaven spolu s dalšími dvěma důstojníky SNB špkt. Antonínem Bláhou a npor. Jaroslavem Němcem před vojenský soud. Ten jej odsoudil za napo-

25. února 1948 – 5. března 1948 kapitán Josef Čurda, dříve velitel OblV SNB Chrudim (tam viz o něm blíže). Přišel od štábu ZV SNB Praha, kde působil jako zástupce přednosta oddělení IVa (osobní), k 6. březnu 1948 se vrátil zpět k ZV SNB Praha.⁸⁰

5. března 1948 – 31. prosince 1948 nadporučík (později štábní kapitán) **Rudolf Pešat** (* 2. března 1910), vystudoval gymnázium a poté nastoupil základní vojenskou službu a posléze další dobrovolnou činnou službu u pěšího pluku 46 v Chomutově, v roce 1938 se neúspěšně hlásil k četnictvu, za německé okupace pracoval na různých místech, naposledy na letišti v Ruzyni, účastník pražského povstání v květnu 1945. Po válce se 1. června 1945 přihlásil do nově vznikajícího bezpečnostního sboru, působil jako velitel III. oblasti 1. pluku Národní bezpečnosti v Praze, od října 1945 zařazen k OblV II SNB Praha, člen KSČ od června 1945. Dne 1. června 1946 definitivně převeden jako nadporučík od MNO k MV, k 1. prosinci 1947 přeložen ke štábu ZV SNB Praha k oddělení IIa (zpravodajské), 5. března 1948 pověřen velením OblV SNB Praha-venkov-sever, k 14. květnu 1948 povýšen na kapitána a na štábního kapitána.⁸¹

Místní velitelství SNB Praha

1. září 1945 (???) – 14. června 1947 (???) podplukovník (později plukovník) **Eduard Havel** (* 6. listopadu 1886), absolvoval reálku a posléze pěchotní kadetní školu, od roku 1907 aktivní důstojník rakousko-uherské armády, u policie od prosince 1918 (přijat jako armádní nadporučík), od července 1944 do května 1945 vězněn za účast v odboji (skupina Alex), po válce byl přijat k nově vznikajícího bezpečnostnímu sboru, k 1. červenci 1945 jmenován přednostou odd. IV (osobní) při štábu ZV SNB Praha, od 1. září 1945 zařazen na Místním velitelství Praha (pravděpodobně byl již tehdy velitelem), v roce 1947 stanul z blíže neurčených příčin před vojenským soudem, který jej 14. května 1947 zprostil viny, přesné datum odchodu z funkce se nepodařilo dohledat. Dnem 19. srpna byl 1947 plk. Havel přeložen do trvalé výslužby.⁸²

máhání ke zločinu vojenské zrady na tři roky těžkého žaláře, ztrátě občanských práv a ztrátě hodnosti (srov. *Lidové noviny*, 4. 9. 1948). K 1. září 1948 byl na základě zákona č. 213/1948 Sb. oficiálně propuštěn ze SNB.

80 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 2045/14 Čurda Josef.

81 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 2390/10 Pešat Rudolf; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1947–1948, ZV SNB Praha – DR č. 265 z 29. 12. 1947; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 52, k. 10, ZV SNB Praha – DR č. 63 z 2. 4. 1948; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. II, č. 4–5, květen 1946, s. 102; tamtéž, roč. IV, č. 8, srpen 1948, s. 116. Škpt. R. Pešat byl 1. 1. 1949 zařazen ke štábu KV NB Praha, od 29. 8. 1950 veden ve stavu nemocných, 13. 3. 1951 při superarbitračním řízení uznán neschopným služby ze zdravotních důvodů a 30. 4. 1951 přeložen do trvalé výslužby.

82 ABS, f. OEK příslušníků MV, Havel Eduard; ABS, KR – Sběrka kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 5 z 26. 6. 1945; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV

15. června 1947 – 31. prosince 1948 plukovník Antonín Tocháček (* 10. května 1892), po absolvování učitelského ústavu působil jako učitel, za první světové války příslušník čs. legií v Rusku, po návratu do vlasti zůstal v armádě (kapitán), u četnictva sloužil od roku 1921, zařazen u ZČV pro Moravu, k 22. prosinci 1922 povýšen na štábního kapitána, od 1. června 1936 jmenován v hodnosti majora vyšším důstojníkem u štábu ZČV Praha, ve službě zůstal i na počátku německé okupace, v roce 1940 velel v hodnosti podplukovníka obvodu II ZČV v Praze, který zahrnoval oddělení Hradec Králové, Chrudim, Jičín a Náchod, k 30. červnu 1941 přeložen do trvalé výslužby. Po válce byl přijat k nově vznikajícímu bezpečnostnímu sboru, do služby povolán 5. června 1945, k 1. červenci 1945 jmenován přednostou I. odd. (organizace, nasazení, výkon služby) u štábu ZV SNB Praha a pověřen zastupováním zemského velitele ve služebních věcech, 15. červnu 1947 ustanoven velitelem Místního velitelství v Praze.⁸³

Oblastní velitelství SNB Tábor⁸⁴

10. prosince 1945 – 31. ledna 1947 kapitán (později štábní kapitán) **František Šíma**. Přišel z Jičína, kde působil ve funkci oblastního velitele (tam i bližší údaje). Po svém odvolání z funkce velitele OblV SNB Tábor působil dále u štábu tohoto OblV, 15. července 1947 pověřen velením OblV SNB Písek.⁸⁵

1. února 1947 – 31. prosince 1948 štábní kapitán Eduard Nejd (* 2. března 1913), vystudoval gymnázium a v letech 1935–1937 Vojenskou akademii v Hra-

SNB Praha – DR č. 56 z 28. 2. 1946; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 3; tamtéž, roč. III, č. 8, srpen 1947, s. 52.

- 83 ABS, f. OEK příslušníků MV, Tocháček Antonín; ABS, ZČV Praha, dislokační přehled k 15. 2. 1937; ABS, KR – Sbíрка kádrových rozkazů, k. 1/1945, ZV SNB Praha – DR č. 5 z 26. 6. 1945 a DR č. 19 z 24. 7. 1945; ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 6 z 6. 1. 1946, tamtéž, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 138 z 1. 7. 1947; *Věstník četnictva státu československého*, č. 1, 31. 1. 1923, s. 1; *Věstník četnictva*, roč. XVIII, č. 9, 26. 5. 1936, s. 41; tamtéž, č. 3, 1. 10. 1941, s. 32; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 2; tamtéž, roč. III, č. 6, červen 1947, s. 37; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19481783>. K 20. 6. 1949 se plk. A. Tocháček stal zástupcem přednosty oddělení BP/13 (požární a civilní ochrana) MV a 22. 8. 1950 byl přeložen do trvalé výslužby.
- 84 Při zřízení OblV SNB Tábor k 15. 10. 1945 se počítalo, že do funkce velitele nastoupí nadporučík Josef Baštář (* 28. 2. 1910), dosavadní velitel oddělení Klatovy. Ten byl však od 24. 9. 1945 jmenován velitelem výcvikového střediska SNB v Železném Rudě a místo oblastního velitele SNB v Táboře tak zůstalo až do prosince 1945 neobsazeno (srov. ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, evid. č. 2096/10 Baštář Josef).
- 85 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 1031/14 Šíma František; ABS, f. Zemské velitelství SNB Praha, A 14, i. č. 584, k. 76, ZV SNB Praha – Správní a výkonní důstojníci, přehledy o zařazení k 1. 4. 1947, ABS, KR – Sbíрка kádrových rozkazů, k. 1/1946, ZV SNB Praha – DR č. 172 z 22. 7. 1946.

nicích, v období let 1937–1939 sloužil u pěšího pluku 44 s velitelstvím v Liberci (poručík pěchoty), za německé okupace nejdříve účetním u Zemského úřadu v Praze, k 1. listopadu 1943 nastoupil k uniformované protektorátní policii, od ledna 1945 v hodnosti nadporučíka velitelem revíru v Praze-Podolí a následně v Praze-Michli. Po osvobození byl přijat do nově vznikajícího bezpečnostního sboru a zařazen k Místnímu velitelství SNB Praha, 18. července 1945 přidělen jako zástupce velitele Místního velitelství SNB Karlovy Vary, od 1. února 1946 pověřen velením OV I SNB Karlovy Vary, od 1. června 1946 velitelem OV SNB Karlovy Vary, člen KSČ od května 1946. V prosinci 1946 byl povýšen na štábního kapitána a k 1. únoru 1947 přemístěn do Tábora jako velitel tamního OblV.⁸⁶

Oblastní velitelství SNB – Země Moravskoslezská

Oblastní velitelství I SNB Brno, od 29. června 1946 Oblastní velitelství SNB Brno-město⁸⁷

15. října 1945 – 31. prosince 1948 kapitán (později major) **Jan Res** (* 13. května 1903), původním povoláním úředník, o jeho působení před druhou světovou válkou se údaje nepodařilo dohledat. K 1. srpnu 1945 ustaven jako armádní kapitán v záloze velitelem Místního velitelství SNB Brno, 1. září 1945 přijat do SNB jako důstojník správních služeb. K 15. říjnu 1945 pověřen velením nově vzniklého OblV I SNB Brno, definitivně byl do funkce ustanoven k 1. lednu 1947.⁸⁸

Oblastní velitelství II SNB Brno, od 29. června 1946 Oblastní velitelství SNB Brno-venkov⁸⁹

15. října 1945 – 11. března 1948 (???) štábní kapitán (později podplukovník) **Oskar Pluskal** (* 11. října 1892), po maturitě absolvoval tři semestry právnic-

86 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 3505/13 Nejd Eduard; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, A 4-2, i. č. 48, k. 8, ZV SNB Praha – DR č. 49 z 21. 2. 1946; tamtéž, A 4-2, i. č. 50, k. 9, ZV SNB Praha – DR č. 108 z 22 5. 1947; ABS, dislokační přehled útvarů SNB v obvodě ZV v Praze, 1946; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2. Od 1. 1. 1949 byl škpt. E. Nejd pověřen velením KV NB České Budějovice, 17. 3. 1950 byl propuštěn ze SNB (oficiálním důvodem bylo vyšetřování pro nezákonný prodej osobního auta) a nastoupil jako technický úředník v národním podniku Hardtmuth České Budějovice.

87 Pod názvem OblV I SNB Brno působilo do 28. 6. 1946 (srov. ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 132 z 25. 7. 1946).

88 ABS, f. OEK příslušníků MV, Res Jan; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 71, k. 39, ZV SNB Brno – DR č. 29 z 22. 8. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 71, k. 39, ZV SNB Brno; DR č. 78 z 24. 11. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 85, k. 43, OblV SNB I Brno – DR č. 108 z 26. 10. 1945; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, listopad 1945, s. 4; tamtéž, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2. Od 1. 1. 1949 do 30. 11. 1950 stál mjr. J. Res v čele KV NB Brno, 28. 8. 1951 byl propuštěn ze SNB.

89 Pod názvem OblV II SNB Brno působilo do 28. 6. 1946 (srov. ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 132 z 25. 7. 1946).

ké fakulty Karlovy univerzity, za první světové války důstojník rakousko-uherské armády, k četnictvu převzat jako nadporučík k 1. srpnu 1920, 28. října 1920 jmenován kapitánem a zařazen k ZČV pro Moravu v Brně (velitel četnického oddělení Krnov), k 1. září 1921 převelen k ZČV pro Podkarpatskou Rus se sídlem v Užhorodě (velitel četnického oddělení Chust), v roce 1922 šéfem doplňovacího oddělení tohoto ZČV, k 20. červnu 1923 převelen zpět k ZČV v Brně, odkud odešel v lednu 1926 k ZČV pro Slovensko v Bratislavě, v prosinci 1930 se vrátil zpět k ZČV pro Moravu a Slezsko, do k 31. května 1937 vykonával jako štábní kapitán funkci velitele oddělení Frývaldov (nyní Jeseník). Poté jej převeli ke štábu ZČV v Brně, kde byl zařazen na funkci pobočníka zemského velitele. U četnictva působil i za německé okupace, k 1. září 1941 ustanoven v hodnosti majora velitelem oddělení Brno, v listopadu 1941 a v lednu 1942 zatčen gestapem pro podezření z velezrady (tehdy ještě propuštěn), zatčen znovu 18. června 1942 a odsouzen na dva roky káznice (Bayreuth), propuštěn 12. září 1944. Dne 7. května 1945 se souhlasem Národního výboru pro Moravu ustanoven velitelem Národní bezpečnostní stráže pro Moravu-venkov, od 21. srpna 1945 jmenován velitelem oddělení SNB Brno, 15. října 1945 zařazen jako prozatímní velitel OblV II SNB Brno, oblastním velitelem ustanoven k 1. lednu 1947, po únorovém převratu (pravděpodobně v první polovině března 1948) odvolán z funkce, odeslán na dovolenou s čekatelným a k 30. září 1948 přeložen do trvalé výslužby podle § 2 odst. 1 zákona č. 213/1948 Sb.⁹⁰

12. března 1948 – 31. prosince 1948 major Josef Rejda (* 11. ledna 1908), vystudoval gymnázium, k četnictvu byl převzat v důstojnické hodnosti od armády k 15. únoru 1936 a zařazen k ZČV v Praze. Sloužil i v době německé okupace, 1. května 1941 ustanoven v hodnosti štábního kapitána velitelem četnického oddělení Nové Město na Moravě. Po osvobození byl přijat k nově vznikajícímu bezpečnostnímu sboru, od 15. října 1945 v hodnosti štábního kapitána zástupcem velitele OblV SNB Jihlava. K 15. říjnu 1946 převelen ke štábu ZV SNB Brno,

90 ABS, f. OEK příslušníků MV, Pluskal Oskar; ABS, f. Zemské velitelství SNB Brno, A 15, inv. č. 92, ZV SNB Brno – zápisy do památníků SNB z let 1938–1945, zprávy (zápis do památníku OblV II SNB Brno, 1946); ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 68, k. 39, Velitelství NBS pro Moravu – DR č. 2 ze 7. 5. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 68, k. 39, ZV SNB Brno – DR č. 27 z 28. 7. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 71, k. 39, ZV SNB Brno – DR č. 35 z 31. 8. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 72, k. 39, ZV SNB Brno – výnos o zřízení OblV z 11. 10. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 8 z 15. 1. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 133 z 29. 7. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 81, k. 42, ZV SNB Brno – DR č. 89 z 10. 11. 1948; *Věstník četnictva státu československého*, č. 20, 25. 11. 1920, s. 73; tamtéž, č. 18, 22. 10. 1920, s. 68; tamtéž, č. 12, 1. 9. 1921, s. 75; tamtéž, č. 13, 12. 7. 1923, s. 135; tamtéž, roč. VII, č. 22, 31. 12. 1925, s. 101; *Věstník četnictva*, roč. XII, č. 17, 30. 11. 1930, s. 85; tamtéž, roč. XIX, č. 8, 24. 5. 1937, s. 55; tamtéž, č. 3, 1. 10. 1941, s. 31; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 163; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 30, s. 196; KOLÁŘOVÁ, Ivana: Bezpečnostně-politické poměry na Frývaldovsku v letech 1918–1938 očima pořádkového aparátu. In: *Slezský sborník*, roč. 117, č. 1/2019, s. 47.

12. března 1948 přechodně přidělen k OblV SNB Brno-venkov a pověřen zastupováním velitele.⁹¹

Oblastní velitelství SNB Jihlava

15. října 1945 – 31. prosince 1948 poručík (později štábní kapitán) **Václav Šálek** (* 28. dubna 1914), absolvoval gymnázium, po vykonání základní vojenské služby začal studovat na Právnické fakultě Karlovy univerzity, po uzavření vysokých škol v listopadu 1939 pracoval jako účetní. Dne 16. listopadu 1942 nastoupil k protektorátní uniformované policii, v letech 1943–1944 velel v hodnosti poručíka četě policejního praporu Morava v Brně, pak až do konce války vykonával funkci velitele pohotovostního policejního oddílu v Brně. Po osvobození byl jako příslušník nově se tvořícího bezpečnostního sboru povolán 15. května 1945 do Jihlavy s úkolem zformovat tamní pořádkové složky, k 1. červnu 1945 velel Uniformované Národní bezpečnostní strážce (později místní velitelství SNB) v Jihlavě, k 10. srpnu 1945 se stal velitelem oddělení SNB Jihlava, v listopadu 1945 se stal členem KSČ. Dne 15. října 1945 byl pověřen velením OblV SNB Jihlava, oblastním velitelem ustanoven k 1. lednu 1947.⁹²

Oblastní velitelství SNB Olomouc⁹³

1. července 1946 (???) – 31. srpna 1948 poručík (později štábní kapitán) **Josef Kvapil** (* 17. února 1895), dříve velitel OblV II SNB Olomouc, nepodařilo se ověřit přesné datum jeho nástupu do funkce OblV SNB Olomouc, oficiálně byl ustanoven

91 ABS, f. OEK příslušníků MV, Rejda Josef; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 19 z 22. 1. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 72, k. 39, ZV SNB Brno – výnos o zřízení OblV z 11. 10. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 59 z 29. 3. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 225 z 17. 12. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 81, k. 42, ZV SNB Brno – DR č. 33 z 10. 4. 1948; *Věstník četnictva*, roč. XVIII, č. 6, 2. 4. 1936, s. 35; tamtéž, č. 2, 1. 7. 1941, s. 16. Mjr. J. Rejda působil od roku 1949 u OV NB Brno, k 4. 5. 1950 byl propuštěn ze SNB.

92 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 3005/14 Šálek Václav; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 64, k. 39, NBS pro Moravu v Brně – DR č. 8 z 6. 6. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 71, k. 39, ZV SNB Brno – DR č. 36 ze 4. 9. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 78, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 1 ze 4. 1. 1947; tamtéž, ZV SNB Brno – výnos o zřízení OblV z 11. 10. 1945; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 154. Škpt. V. Šálek se od 1. 1. 1949 stal velitelem KV NB Jihlava, k 7. 10. 1949 byl však propuštěn ze SNB (závadná činnost u policie za okupace a zneužití služební pravomoci) a pracoval potom jako úředník u firmy Chemodroga.

93 Vzniklo k 1. 7. 1946, do té doby existovalo OblV I SNB Olomouc a OblV II SNB Olomouc (srov. ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 131 z 23. 7. 1946).

k 1. lednu 1947. Po únorovém převratu 1948 s ním bylo zavedeno superarbitrační řízení, od počátku září 1948 přestal funkci oblastního velitele vykonávat.⁹⁴

10. září 1948 – 31. prosince 1948 nadporučík (později kapitán) **Antonín Dědek** (* 24. srpna 1913), původním povoláním hajný, k četnictvu byl přijat roku 1937, sloužil na stanicích Moravský Krumlov (1937–1938), Bohutice (1938–1941) a Dukovany (1941–1945). Na konci války se účastnil odboje, od ledna 1945 působil jako člen partyzánské jednotky Rady tří – Horácká (velitel Zdeněk Kornblüh). Od 12. května do 19. srpna 1945 prozatímním velitelem bezpečnostních složek okresu Moravský Krumlov a bezpečnostním referentem ONV, v červenci 1945 vstoupil do KSČ. K 1. říjnu 1945 přemístěn jako štábní strážmistr od OV SNB Moravský Krumlov na VS SNB Mikulov jako podřízený příslušník, k 1. únoru 1946 přemístěn ke štábu OblV SNB Znojmo, 8. května 1946 přešel v hodnosti poručíka k OblV II SNB Olomouc jako osvětový důstojník. Dne 3. září 1947 odeslán do vojenské aplikační školy pro důstojníky do Milovic, po jejím absolvování od 15. června 1948 opět ustanoven osvětovým důstojníkem OblV SNB Olomouc, k 10. září 1948 pověřen zastupováním oblastního velitele, zároveň zůstal ve funkci osvětového důstojníka, k 1. říjnu 1948 byl povýšen na kapitána.⁹⁵

Oblastní velitelství I SNB Olomouc

15. října 1945 – 30. listopadu 1945 nadporučík Josef Tůma (* 10. srpna 1913), absolvent obchodní akademie a Vojenské akademie v Hranicích (1934–1936), poté velel rotě u hraničářského praporu 10 (poručík). Po německé okupaci pracoval jako úředník spořitelny v Hořovicích, 16. listopadu 1942 přijat k uniformované protektorátní policii v Praze, od května 1943 do srpna 1944 zařazen v hodnosti poručíka v oddílu protiletecké obrany u státní policie v Brně. Dne 15. srpna 1944 přeložen k velitelství uniformované policie v Olomouci, kde od dubna 1945 vykonával funkci velitele revíru (nadporučík). V květnu 1945 jmenován velitelem Národní bezpeč-

94 ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 78, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 1 ze 4. 1. 1947; ABS, f. Zemské velitelství SNB Brno, A 15, inv. č. 2 – Osobní stav SNB – ZV Brno ke dni 1. 4. a 1. 5. 1947; tamtéž, inv. č. 167, ZV SNB Brno – Kmenové stavy příslušníků SNB v zemi Moravskoslezské v roce 1948, listopad 1948; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. V, č. 4, duben 1949, s. 42, Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19426469>. Škpt. J. Kvapil byl po zrušení OblV krátce veden ve stavu KV NB Olomouc, 31. 3. 1949 přeložen do trvalé výslužby.

95 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 1791/13 Dědek Antonín; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 44 z 23. 2. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 158 z 9. 9. 1946; tamtéž, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 81, k. 42, ZV SNB Brno – DR č. 101 z 22. 12. 1948. Kpt. A. Dědek byl 1. 1. 1949 pověřen velením KV NB Olomouc, v polovině roku 1950 zatkl StB bratra A. Dědka Jana za „protistátní“ činnost ve skupině Tábor, A. Dědek, tehdy již štábní kapitán, byl obviněn z toho, že ačkoliv o činnosti svého bratra věděl, neoznámil ji, a k 6. 12. 1950 byl propuštěn ze SNB. Po odchodu do civilu pracoval jako kontrolor u Čs. státních lesů Olomouc.

nostní stráž v Olomouci, 15. října 1945 byl pověřen velením OblV I SNB Olomouc. V důsledku povolání ke službě v armádě k 1. prosinci 1945 zproštěn výkonu funkce oblastního velitele.⁹⁶

1. prosince 1945 – 30. června 1946 štábní kapitán Gustav Vojtek (* 14. ledna 1898), původním povoláním úředník, za první světové války příslušník čs. legií v Itálii, v květnu roku 1921 byl přijat k státní policii v Bratislavě, v červenci 1923 povýšen na strážmistra. Po složení důstojnické zkoušky byl 10. srpna 1929 jmenován nadporučíkem a ustanoven zástupcem velitele bratislavského II. okresu. V srpnu 1937 se stal velitelem oddělení v Petržalce a správcem pohraničního komisařství. V době ohrožení státu v roce 1938 velel v místě svého služebního zařazení rotě Stráže obrany státu. Na Slovensku sloužil do konce roku 1938, k 1. dubnu 1939 zařazen ke státní policii v Olomouci (velitel II. oddělení – Úřední čtvrť), v lednu 1943 jako bývalý legionář v hodnosti štábního kapitána penzionován, poté pracoval jako vedoucí policejní závodní kuchyně v Olomouci. Dne 2. května 1944 jej pro odbojovou činnost v ilegální organizaci Národní výbor („příprava velezrady“) zatkl gestapo a 16. června 1944 byl ve Vratislavi (dříve Breslau, nyní Wrocław) odsouzen k šesti letům kázně, trest si odpykával v Bayreuthu. Po osvobození krátce vykonával funkci velitele sboru uniformované stráže v Chebu, počátkem června 1945 se vrátil do Olomouce a od srpna (po zdravotní dovolené) nastoupil opět do služby. Oblastním velitelem OblV I SNB byl jmenován k 1. prosinci 1945.⁹⁷

Oblastní velitelství II SNB Olomouc

15. října 1945 – 30. června 1946 praporčík (později poručík a štábní kapitán) **Josef Kvapil**, za první světové války příslušník čs. legií v Rusku, u četnictva od roku 1923, působil na stanici Újezd (četnické oddělení Šternberk), od roku 1932 pak na

96 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spisy evid. č. 1366/13 a 2910/13 Tůma Josef; ABS, f. Zemské velitelství SNB Brno, A 15, inv. č. 92, ZV SNB Brno – zápisy do památníků SNB z let 1938–1945, zprávy (zápis do památníku OblV I SNB Olomouc, 1946). Npor. Tůma nastoupil 1. 12. 1945 k pěšímu pluku 21 do Berouna, další údaje se z materiálů uložených v ABS nepodařilo dohledat.

97 ABS, f. OEK příslušníků MV, Vojtek Gustav; ABS, f. Zemské velitelství SNB Brno, A 15, inv. č. 62, Oblastní velitelství I SNB Olomouc – seznam příslušníků SNB (bývalých policistů a četníků), kteří byli v době nesvobody z politických důvodů vězněni, případně jinak perzekvováni (Gustav Vojtek – zpráva ze 14. 6. 1946); tamtéž, inv. č. 92, ZV SNB Brno – zápisy do památníků SNB z let 1938–1945, zprávy (zápis do památníku OblV I SNB Olomouc, 1946); ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 1 z 2. 1. 1946; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19491541>; dále Major Gustav Vojtek. In: *Olomouc. Internetová encyklopedie města* [online]. [Cit. 12. 5. 2021.] Dostupné z: <https://encyklopedie.olomouce.cz/cs/major-gustav-vojtek>. Po zrušení OblV I SNB Olomouc sloužil škpt. (později major) G. Vojtek u OV SNB Olomouc, k 1. září 1948 byl na základě § 2 odst. 1 zákona č. 213/1948 Sb. propuštěn ze SNB. Zemřel v roce 1963.

četnické stanici Velký Týnec. V listopadu 1936 byl přeložen na četnickou stanici v Olomouci a povýšen na praporčíka, v září 1941 jako bývalý legionář penzionován. Dne 8. května 1945 povolán znovu do služby a pověřen funkcí velitele oddělení Olomouc.⁹⁸ K 15. říjnu 1945 ustanoven, ještě v hodnosti praporčíka, prozatímním oblastním velitelem OblV II SNB Olomouc. Po zrušení tohoto OblV jmenován velitelem nově utvořeného OblV SNB Olomouc.⁹⁹

Oblastní velitelství SNB Opava

15. října 1945 – 31. prosince 1948 major (později podplukovník) **Jaroslav Motl** (* 2. května 1894), vystudoval gymnázium, za první světové války dobrovolník v srbském vojsku a čs. legiích ve Francii, k četnictvu převzat k 1. září 1920 od armády v hodnosti kapitána, zařazen k ZČV pro Podkarpatskou Rus, k 22. prosinci 1922 jmenován štábním kapitánem, od 1. prosince 1930 přemístěn od ZČV Užhorod k ZČV Bratislava. Ve službě pokračoval i za německé okupace, 15. listopadu 1939 nastoupil do funkce velitele oddělení Třebíč, od 13. září 1940 odeslán v hodnosti majora do trvalé výslužby. Po osvobození se přihlásil ke službě v novém bezpečnostním sboru, 8. srpna 1945 jmenován velitelem oddělení SNB Opava, k 15. říjnu 1945 pověřen velením OblV SNB Opava, k 1. lednu 1947 pak ustanoven jako podplukovník jeho velitelem.¹⁰⁰

Oblastní velitelství I SNB Moravská Ostrava, od září 1946 Oblastní velitelství SNB Ostrava-město¹⁰¹

15. října 1945 (???) – 14. září 1946 nadporučík (později štábní kapitán) **Oldřich Justra** (* 29. května 1914), absolvent gymnázia a Vojenské akademie v Hranicích –

98 Za bližší informace k J. Kvapilovi děkuji Ing. Jiřímu Vaněčkovi, jenž mi poskytl výsledek svého bádání; srov. také VANĚČEK, Jiří. *Četnictvo na Olomoucku v letech 1918–1945. Kapitoly ze zapomenutých dějin četnictva*. Olomouc: Jiří Vaněček, 2016, s. 51 a 67.

99 ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 72, k. 39, ZV SNB Brno – výnos o zřízení OblV z 11. 10. 1945, ABS, f. Oblastní velitelství SNB Chrudim, M 4-0, inv. č. 22, k. 1 – Klofanda Ladislav, kárné oznámení, 1946.

100 ABS, f. OEK příslušníků MV, Motl Jaroslav; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 71, k. 39, ZV SNB Brno – DR č. 41 z 14. 9. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 59 z 29. 3. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 72, k. 39, ZV SNB Brno – výnos o zřízení OblV z 11. 10. 1945; *Věstník četnictva státu československého*, č. 18, 22. 10. 1920, s. 68; tamtéž, č. 1, 31. 1. 1923, s. 2; *Věstník četnictva*, roč. XII, č. 17, 30. 11. 1930, s. 85; tamtéž, č. 3, 9. 12. 1939, s. 68; tamtéž, č. 6, 21. 10. 1940, s. 114; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19439050>. Pplk. J. Motl se 31. 1. 1949 stal zmocněncem Ministerstva vnitra pro správu táborů nucených prací, k 31. 3. 1950 odešel do výslužby.

101 Pod názvem OblV I SNB Moravská Ostrava (od července 1946 Ostrava) působilo do září 1946 (srov. ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 163 z 16. 9. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 166 z 24. 9. 1946).

letecké oddělení Prostějov (1934–1936), v letech 1936–1939 sloužil v hodnosti poručíka letectva jako armádní pilot v Žilině u 15. letky leteckého pluku 3. Na počátku německé okupace pracoval jako učitel autoškoly v Českých Budějovicích, od roku 1940 tajemníkem reálného gymnázia Ostrava-Prívov. Dne 15. listopadu 1942 byl přijat v hodnosti poručíka k uniformované protektorátní policii, od 7. května 1943 velel motorizovanému policejnímu oddílu v Moravské Ostravě, 12. ledna 1944 zatčen gestapem pro „přípravu velezrady“, 26. července 1944 odsouzen ve Vratislavi k šesti letům vězení, ve věznici Bayreuth-Creussen osvobozen v dubnu 1945 americkou armádou, do Moravské Ostravy se vrátil 20. května 1945 a byl ustanoven velitelem Uniformované Národní bezpečnostní stráže (později místní velitelství SNB) v Moravské Ostravě. Pravděpodobně v říjnu 1945 byl jmenován velitelem OblV I SNB Moravská Ostrava, 31. května 1946 definitivně převeden ze stavu MNO do resortu MV a přijat oficiálně k SNB, k 15. září 1946 pověřen velením OblV SNB Ostrava-venkov.¹⁰²

15. září 1946 – 15. května 1947 poručík (později štábní kapitán) **Josef Šulc** (* 4. května 1914), vystudoval vyšší průmyslovou školu, v letech 1937–1938 absolvoval školu pro důstojníky hospodářské služby z povolání (podporučík), působil u dělostřeleckého pluku 12 coby proviantní důstojník. V prvních letech německé okupace úředník u soukromé firmy, 16. listopadu 1942 byl přijat k protektorátní uniformované policii v Praze, od května 1943 zařazen jako hospodářský důstojník uniformované policie v Moravské Ostravě (poručík). Po skončení druhé světové války u NBS v Moravské Ostravě, v červnu 1945 se stal členem KSČ. V srpnu 1945 jmenován přednostou oddělení Ib (výzbrojní) ZV SNB v Brně, expozitura Moravská Ostrava, od 15. února 1946 I. pobočník velitele expozitury a přednosta II. (osobního) oddělení štábu. Dne 15. září 1946 byl pověřen velením OblV SNB Ostrava-město, 1. ledna 1947 ustanoven do funkce velitele, k 15. květnu 1947 byl zproštěn velení OblV a zařazen opět jako přednosta II. oddělení štábu ZV SNB Brno, expozitura Ostrava.¹⁰³

102 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 1996/14 Justra Oldřich; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, F 4, i. č. 5, k. 33, Velitelství UNBS Moravská Ostrava – DR č. 16 z 5. 6. 1945; ABS, f. OblV SNB Moravská Ostrava, O 3/3, inv. č. 1, k. 1 – pokyny pro internační tábor a odsun Němců, 1945–1946.

103 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis Šulc Josef, evid. č. 1824/14; ABS, f. Zemské velitelství SNB Brno, A 15, inv. č. 85, ZV SNB Brno – seznam důstojníků a poddůstojníků přijatých do sboru bývalého četnictva a policie v době od 15. 3. 1939 do 5. 5. 1945, Moravská Ostrava 1946; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 78, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 1 z 4. 1. 1947; ABS, Oblastní velitelství SNB Ostrava-město – seznam příslušníků, 1948; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. III, č. 5, květen 1947, s. 33; tamtéž, roč. IV, č. 12, prosinec 1948, s. 155. Por. J. Šulc byl povýšen 3. 2. 1947 na nadporučíka, 3. 3. 1947 na kapitána, 10. 1. 1948 zařazen k I. odd. štábu ZV SNB Brno, expozitury Ostrava (zástupce přednosty), od června 1948 přednosta I. odd., k 9. 10. 1948 povýšen na štábního kapitána. Od 1. 1. 1949 působil na KV NB Ostrava jako zástupce velitele, ze SNB odešel na vlastní žádost 6. 5. 1950.

15. května 1947 – 31. března 1948 nadporučík Arnošt Rusek (* 23. prosince 1911), vystudoval gymnázium a posléze Vojenskou akademii v Hranicích (1933–1935), poté v hodnosti poručíka dělostřelectva velel baterii dělostřeleckého oddílu 84 v Týnu nad Vltavou. Po německé okupaci se stal učitelem autoškoly v Benešově, v letech 1940–1942 pracoval jako úředník Okresního školního výboru v Týnu nad Vltavou a Českých Budějovicích. K uniformované protektorátní policii nastoupil 15. listopadu 1942, od dubna 1943 velel rotě policejního praporu Morava v Olomouci, s touto jednotkou byl nasazen od května 1943 do února 1944 v Němecu, po návratu jmenován velitelem jízdního oddělení uniformované policie v Moravské Ostravě (nadporučík). K 30. dubnu 1945 byl pověřen velením UNBS Moravská Ostrava, od 6. června 1945 velitelem UNBS (později místní velitelství SNB) v Českém Těšíně a od 1. dubna 1946 zároveň prozatímní velitel jezdecké eskadrony II/2 v Moravské Ostravě; v červnu 1945 přijat do KSČ. Dne 18. dubna 1946 byl povolán k službě v armádě, ovšem 15. srpna 1946 přerazen od MNO k MV a přidělen ke štábu ZV SNB Brno, expozitura Ostrava, jako zástupce přednosta I. oddělení (organizační). Od 15. května 1947 byl pověřen velením OblV SNB Ostrava-město, 1. dubna 1948 přechodně přidělen k studijní a plánovací komisi HV SNB v Praze.¹⁰⁴

1. dubna 1948 – 31. srpna 1948 štábní kapitán Adolf Dostál (* 17. června 1894), prozatímně pověřen zastupováním velitele OblV SNB Ostrava-město.¹⁰⁵ Údaje o předválečné činnosti viz OblV SNB Ostrava-venkov, jemuž A. Dostál velel před příchodem do funkce velitele OblV SNB Ostrava-město.

1. září 1948 – 31. prosince 1948 kapitán (později štábní kapitán) Arnošt Rusek. Přišel od HV SNB v Praze, k 10. září 1948 povýšen na kapitána a vzápětí na štábního kapitána.¹⁰⁶

104 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 951/11 Rusek Arnošt; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, F 4, i. č. 5, k. 33, Velitelství UNBS Moravská Ostrava – DR č. 6 z 14. 5. 1945; tamtéž, A 4-2, i. č. 8, k. 2, HV SNB Praha – DR č. 6 z 15. 9. 1945; tamtéž, A 4-2, i. č. 13, k. 2, HV SNB Praha – DR č. 7 z 3. 6. 1948; tamtéž, A 4-2, i. č. 13, k. 2, HV SNB Praha – DR č. 12 z 10. 9. 1948; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2. Od 1. 4. 1948 byl npor. A. Rusek přechodně přidělen k studijní a plánovací komisi HV SNB v Praze, k 1. září 1948 přidělení zrušeno a zařazen opět k ZV SNB Brno, expozitura Ostrava.

105 ABS, f. Zemské velitelství SNB Brno, A 15, inv. č. 167, ZV SNB Brno – Kmenové stavy příslušníků SNB v zemi Moravskoslezské v roce 1948, listopad 1948. Škpt. A. Dostál vykonával v tomto období paralelně i funkci velitele OblV Ostrava-venkov.

106 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 951/11 Rusek Arnošt. Od ledna 1949 byl škpt. A. Rusek velitelem OV NB Ostrava, k 31. 3. 1950 podle § 4 odst. 1. zák. č. 281/1949 Sb. z 19. 12. 1949 a § 5 odst. 2 zák. č. 153/1923 Sb. ze 4. 7. 1923 propuštěn ze SNB. Po odchodu do civilu pracoval jako úředník v národním podniku Chemické závody v Ostravě-Hrušově.

Oblastní velitelství II SNB Moravská Ostrava, od září 1946 Oblastní velitelství SNB Ostrava-venkov¹⁰⁷

15. října 1945 – 14. září 1946 major Josef Drahorád (* 13. září 1891), k četnictvu byl převzat z armády jako nadporučík k 1. červenci 1920 a zařazen k ZČV v Praze, v roce 1922 působil v hodnosti kapitána jako velitel četnického oddělení Chomutov, k 1. listopadu 1926 byl přemístěn od ZČV Praha k ZČV Brno a stal se velitelem četnického oddělení Prostějov. K 31. květnu 1937 převelen v hodnosti štábního kapitána od ZČV Brno k ZČV Bratislava a jmenován velitelem oddělení Banská Bystrica. K 1. listopadu 1938 odeslán na dovolenou s čekatelným a koncem ledna 1939 penzionován. Po osvobození nastoupil k nově se tvořícímu bezpečnostnímu sboru, 15. října 1945 jako major ve výslužbě v další činné službě pověřen velením OblV II SNB Moravská Ostrava.¹⁰⁸

15. září 1946 – 1. srpna 1947 štábní kapitán (později major) **Oldřich Justra**. Přišel z OblV SNB Ostrava-město, kde vykonával funkci velitele. Nejdříve pověřen velením OblV SNB Ostrava-venkov, k 1. lednu 1947 ustanoven jeho velitelem.¹⁰⁹

1. srpna 1947 – 31. prosince 1948 (???) štábní kapitán Adolf Dostál, původním povoláním keramik, za první světové války příslušník čs. legií v Rusku, po návratu do vlasti sloužil jako rotmistr v armádě, u policie od roku 1926. Po osvobození při-

107 Pod názvem OblV II SNB Moravská Ostrava (od července 1946 Ostrava) působilo do září 1946 (srov. ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 163 z 16. 9. 1946).

108 ABS, f. OEK příslušníků MV, Drahorád Josef; ABS, f. Zemské velitelství SNB Brno, A 15, inv. č. 92, ZV SNB Brno – zápisy do památníků SNB z let 1938–1945, zprávy (zápis do památníku OblV II SNB Moravská Ostrava, 1946); ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 72, k. 39, ZV SNB Brno – výnos o zřízení OblV z 11. 10. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 8 z 15. 1. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 91 z 3. 5. 1946; *Věstník četnictva státu československého*, roč. II, č. 18, 22. 10. 1920, s. 67; tamtéž, roč. VIII, č. 11, 19. 10. 1926, s. 41; *Věstník četnictva*, roč. XIX, č. 8, 24. 5. 1937, s. 55; VANĚČEK, Jiří, ref. 98, s. 191; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 30, s. 193. Bližší údaje o služebním působení mjr. J. Drahoráda po roce 1948 se nepodařilo dohledat, byl však přeložen do trvalé výslužby.

109 ABS, f. Personální spisy příslušníků MV, personální spis evid. č. 1996/14 Justra Oldřich; ABS, Sbíрка rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 78, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 1 z 4. 1. 1947; tamtéž, G 1, i. č. 81, k. 42, ZV SNB Brno – DR č. 52 z 9. 6. 1948; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. III, č. 8, srpen 1947, s. 51; tamtéž, roč. IV, č. 5, květen 1948, s. 57. K 1. 8. 1947 byl škt. O. Justra zproštěn funkce a k 1. 11. 1947 jmenován autoreferentem u štábu ZV SNB Brno, expozitura Ostrava. K 1. 2. 1948 přešel k HV SNB v Praze, 13. 3. 1948 přechodně přidělen (od 10. 5. 1948 přemístěn) k Velitelství bezpečnostního letectva. Tam působil až do 27. 10. 1949, kdy byl spolu s dalšími 21 obviněnými zatčen pro podezření z velezrady v souvislosti se skupinou Jana Buchala (odsouzen 8. 6. 1950 v procesu s Míladou Horákovou), dne 21. 7. 1950 jej Státní soud v Ostravě odsoudil k doživotnímu vězení (trest později zmírněn na 25 let žaláře), propuštěn byl na amnestii prezidenta republiky v květnu 1960 (srov. ABS, vyšetřovací spis V-3379 Ostrava – obžaloba státního prokurátora z 30. 6. 1950, rozsudek Státního soudu v Ostravě z 21. 7. 1950).

jat do nově se tvořícího bezpečnostního sboru, jako nadporučík působil u štábu ZV SNB Brno, expozitura Moravská Ostrava. K 1. srpnu 1947 ustanoven velitelem OblV SNB Ostrava-venkov, od 1. dubna 1948 velitelem OblV SNB Ostrava-město, ve funkci pravděpodobně setrval až do zrušení oblastních velitelství.¹¹⁰

Oblastní velitelství SNB Uherské Hradiště

15. října 1945 – 15. srpna 1947 major (později podplukovník) **František Zima** (* 3. června 1889), za první světové války příslušník čs. legií v Rusku, poté armádní důstojník, k 1. listopadu 1921 povýšen na kapitána a výnosem MNO z 15. února 1922 přidělen k četnictvu, k 31. prosinci 1923 povýšen na štábního kapitána, k 1. květnu 1935 jmenován v hodnosti majora velitelem četnického oddělení Kroměříž. Po ukončení druhé světové války přijat k nově se tvořícímu bezpečnostnímu sboru, k 5. září 1945 přemístěn jako major ve výslužbě v další činné službě od oddělení SNB Kroměříž, jemuž velel, do čela oddělení SNB Uherské Hradiště, 15. října 1945 pověřen velením OblV SNB Uherské Hradiště. K 1. lednu 1947 ustanoven jeho velitelem, k 15. srpnu 1947 byl odvolán z funkce a k 6. říjnu 1947 přeložen do trvalé výslužby.¹¹¹

15. srpna 1947 – 31. prosince 1948 major (později podplukovník) **Václav Beneš** (* 7. března 1896), absolvoval obchodní akademii a dva semestry obchodních věd na České vysoké škole technické v Praze. Za první světové války příslušník čs. legií v Rusku, poté důstojník čs. armády, k 1. listopadu 1921 byl povýšen na kapitána a výnosem MNO z 15. února 1922 přidělen k četnictvu, kde sloužil i na počátku německé okupace, k 15. listopadu 1939 jmenován velitelem oddělení Uherské Hradiště, k 10. říjnu 1940 v hodnosti majora přeložen do trvalé výslužby. Po osvobození zařazen k nově se tvořícímu bezpečnostnímu sboru, v hodnosti majora působil od 24. května 1945 jako přednosta oddělení Ib (výbrojní) u štábu NBS pro Moravu-venkov, 28. července 1945 byl přemístěn k ZV SNB Brno a k 1. lednu 1946 ustano-

110 ABS, f. OEK příslušníků MV, Dostál Adolf; ABS, f. Zemské velitelství SNB Brno, A 15, inv. č. 167, ZV SNB Brno – Kmenové stavy příslušníků SNB v zemi Moravskoslezské v roce 1948, listopad 1948; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné <http://www.vuapraha.cz/soldier/19382962>; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 71, k. 39, ZV SNB Brno – DR č. 42 ze 17. 9. 1945; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 8, srpen 1947, s. 52. Od 1. 1. 1949 sloužil škt. A. Dostál jako přednosta III. oddělení (správní služba) u KV NB Ostrava, k 31. 3. 1950 odešel do výslužby.

111 ABS, f. OEK příslušníků MV, Zima František; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19497419>; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 72, k. 39, ZV SNB Brno – výnos o zřízení OblV z 11. 10. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 71, k. 39, ZV SNB Brno – DR č. 54 z 18. 10. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 27 z 30. 1. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 59 z 29. 3. 1946; *Věstník četnictva státu československého*, č. 6, 5. 4. 1922, s. 45; tamtéž, roč. VI, č. 5, 29. 3. 1924; *Věstník četnictva*, roč. XVII, č. 7, 11. 5. 1935, s. 63; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. I, č. 1, leden 1947, s. 2; tamtéž, roč. III, č. 11, listopad 1947, s. 88.

ven bytovým referentem u téhož velitelství. K 15. srpnu 1947 pověřen velením OblV SNB Uherské Hradiště, 1. listopadu 1947 ustanoven jeho velitelem.¹¹²

Oblastní velitelství SNB Znojmo

15. října 1945 – 31. prosince 1948 štábní kapitán (později major) **Václav Peremský** (* 15. září 1907), původně armádní důstojník, k četnictvu převzat k 1. září 1932 a zařazen k ZČV Brno, 1. dubna 1933 přemístěn jako nadporučík k ZČV pro Podkarpatskou Rus v Užhorodě. U četnictva sloužil i v době německé okupace, k 1. říjnu 1940 ustanoven v hodnosti štábního kapitána velitelem četnického oddělení Třebíč, v dubnu 1943 byl určen velitelem četnické motorizované roty v Olomouci a 25. září 1944 jmenován velitelem četnického oddělení Prostějov. Po osvobození zařazen k nově se tvořícímu bezpečnostnímu sboru, k 17. květnu 1945 byl jmenován velitelem oddělení Znojmo, 15. října 1945 pověřen velením OblV SNB Znojmo, 1. ledna 1947 ustanoven jeho velitelem.¹¹³

Závěrem

Souhrnně uvedme, že většina z 59 mužů, kteří stanuli v čele OblV SNB, patřila k bývalým příslušníkům četnictva či policie z období první republiky (celkem 43), mnozí měli za sebou kariéru profesionálních vojáků – osm oblastních velitelů bylo před vznikem Československa důstojníky rakousko-uherské armády a dvanáct vojáků z povolání či v další činné službě čs. armády. Nelze zapomenout ani na to, že čtrnáct z nich mělo za sebou působení v čs. legiích během první světové války.

112 ABS, f. OEK příslušníků MV, Beneš Václav; Databáze legionářů. In: *VÚA-VHA* [online]. [Cit. 2021-02-17.] Dostupné z <http://www.vuapraha.cz/soldier/19371106>; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 64, k. 39, Velitelství NBS pro Moravu – DR č. 7 z 24. 5. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 71, k. 39, ZV SNB Brno – zvláštní rozkaz č. 4 z 26. 9. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 18 ze 21. 1. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 114 ze 13. 6. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 78, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 93 ze 19. 9. 1947; *Věstník četnictva státu československého*, č. 6, 5. 4. 1922, s. 45; *Věstník četnictva*, č. 7, 31. 12. 1940, s. 141; tamtéž, č. 3, 9. 12. 1939, s. 68; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 11, listopad 1947, s. 86. Po zrušení OblV sloužil pplk. V. Beneš od 16. 3. 1949 jako přednosta odd. VII (civilní obrana) KV NB Gottwaldov, k 28. 2. 1950 odešel do výslužby.

113 ABS, f. OEK příslušníků MV, Peremský Václav; ABS, f. OblV SNB Znojmo – Památník OblV SNB Znojmo, M 14/3, inv. č. 1; ABS, Sběrka rozkazů a nařízení, G 1, i. č. 72, k. 39, ZV SNB Brno – výnos o zřízení OblV z 11. 10. 1945; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 19 z 22. 1. 1946; tamtéž, G 1, i. č. 75, k. 41, ZV SNB Brno – DR č. 59 ze 29. 3. 1946; *Věstník četnictva*, roč. XIV, č. 12, 21. 10. 1932, s. 61; tamtéž, roč. XV, č. 2, 21. 3. 1933, s. 5; tamtéž, č. 6, 21. 10. 1940, s. 113; *Věstník Sboru národní bezpečnosti*, roč. III, č. 1, leden 1947; s. 2, tamtéž, roč. V, č. 1, leden 1949, s. 4; MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír, ref. 48, s. 212 a VANĚČEK, Jiří, ref. 98, s. 150. Mjr. V. Peremský byl od 1. 1. 1949 zařazen u KV NB Brno, už k 10. 1. 1949 přemístěn k MV do Prahy, dne 29. 10. 1949 podle § 5 písm. c) zákona č. 286/1948 Sb., o Národní bezpečnosti propuštěn ze SNB.

Většina z oněch 59 osob sloužila u četnictva či policie i v období let 1939–1945, přičemž až za německé okupace vstoupilo do bezpečnostních sborů Protektorátu Čechy a Morava osm budoucích oblastních velitelů, přičemž sedm z nich byli bývalí důstojníci čs. armády, posléze úředníci, a jeden pracoval jako účetní. Až po konci druhé světové války bylo do SNB přijato také osm mužů, z toho čtyři úředníci, dva vojáci z povolání a dva spadající do kolonky „jiná zaměstnání“. V zahraničním odboji v letech 1939–1945 působil jeden budoucí oblastní velitel, sedm dalších bylo během německé okupace kratší či delší dobu vězněno.

Přehled také ukazuje, že devět oblastních velitelů bylo průkazně krátce po únorovém převratu odvoláno a následně donuceno ze SNB odejít, na jejich místa přišly „nové kádry“ či konformní kolegové; tři bývalí oblastní velitelé byli pak v letech 1948, 1950 a 1952 odsouzeni v politických procesech, dva k trestu vězení, třetí k trestu smrti. Na druhé straně patnáct oblastních velitelů se ještě před únorem 1948 doložitelně stalo členy KSČ.

Co se týče dosaženého vzdělání, lze konstatovat, že jeden budoucí oblastní velitel absolvoval právnickou fakultu, šest dalších vysokoškolská studia nedokončilo. Na gymnáziu nebo na reálce doložitelně maturovalo 28 budoucích oblastních velitelů, dalších jedenáct ukončilo studium na jiných typech středních škol. Celkem jedenáct z nich mělo za sebou prestižní Vojenskou akademii v Hranicích a dva pak rakousko-uherskou kadetní školu.

Pro úplnost je třeba ještě uvést, že u některých osob se jejich vzdělání či působení před vstupem k bezpečnostním sborům nepodařilo doložit, takže výše uvedené statistické údaje nejsou kompletní, ale spíše jen rámcové.

Dodejme také, že autor tohoto příspěvku by velice uvítal, kdyby výše uvedené informace posloužily třeba badatelům v regionech (či komukoliv jinému) k zpracování podrobných osudů zmiňovaných osob nebo byly oním pověstným střípkem do mozaiky při zkoumání několikaletého období vymezeného skončením druhé světové války a únorovým převratem v roce 1948.

Zbývá doplnit, že oblastní velitelství SNB oficiálně zanikla k 31. prosinci 1948 se zrušením zemského zřízení v Československu a od 1. ledna 1949 vstoupila v platnost nová organizační struktura SNB, kdy jejich agendu v podstatě převzala nově vytvořená krajská velitelství Národní bezpečnosti. Ale to už je jiná kapitola.¹¹⁴

114 Zákon o krajském zřízení č. 280/1948 Sb. byl schválen 21. 12. 1948. Bezpečnostní problematika spadala od 1. 1. 1949 pod nově vzniklá krajská velitelství Národní bezpečnosti a Státní bezpečnosti, KV NB v zásadě převzala agendu oblastních velitelství SNB i část činností zemských velitelství. Organizaci, činnost a kompetenci KV NB a KV StB stanovilo MV svým výnosem z 20. 12. 1948 (srov. KVAPILOVÁ, Iva, ref. 2, s. 83).

PŘÍLOHY

Obr. 1: Oldřich Kryštof, hlavní velitel SNB v letech 1945–1948 (Muzeum Policie České republiky)

Obr. 2: Václav Havlík, velitel ObIV SNB České Budějovice v roce 1948 (ABS, personální spis evid. č. 2140/11)

Obr. 3: Josef Čurda, velitel ObIV SNB Chrudim v letech 1945–1946 a ObIV SNB Praha-venkov-sever v roce 1948 (ABS, personální spis evid. č. 2045/14)

Obr. 4: František Šíma, velitel ObIV SNB Jičín v roce 1945, ObIV SNB Tábor v letech 1945–1947 a ObIV SNB Písek v letech 1947–1948 (ABS, personální spis evid. č. 1031/14).

Obr. 5: František Havlíček (velitel ObIV Klatovy 1945–1948) po zatčení Státní bezpečností (ABS, f. Vyšetřovací spisy KS StB Plzeň, vyšetřovací spis V-1218/Plzeň)

Obr. 6: Václav Polák, velitel ObIV SNB Ústí nad Labem v roce 1948 (ABS, personální spis evid. č. 464/16)

Obr. 7: Augustin Pajkr, velitel ObIV SNB Most v roce 1948 (ABS, personální spis evid. č. 1463/15)

Obr. 8: Václav Kulhavý, velitel ObIV SNB Most v roce 1948 (ABS, personální spis evid. č. 279/13)

Obr. 9: František Jiříkovský, velitel ObIV SNB Písek v roce 1947 (foto repro z SNB, časopis Sboru národní bezpečnosti, roč. 1, č. 1, 9. 5. 1948)

Obr. 10: Bořivoj Ambler, velitel ObIV SNB Písek v roce 1948 (ABS, personální spis evid. č. 3860/12)

Obr. 11: Eduard Nejd, velitel ObIV SNB Tábor v letech 1947–1948 (ABS, personální spis evid. č. 3505/13)

Obr. 12: Václav Šálek, velitel ObIV SNB Jihlava v letech 1945–1948 (ABS, personální spis evid. č. 3005/14)

Obr. 13: Josef Tůma, velitel ObIV I SNB Olomouc v roce 1945 (ABS, personální spis evid. č. 1366/13)

Obr. 14: Gustav Vojtek, velitel ObIV I SNB Olomouc v letech 1945–1946 (sbírka Jiřího Vaněčka)

Obr. 15: Antonín Dědek, velitel ObIV SNB Olomouc v roce 1948 (ABS, personální spis evid. č. 1791/13)

Obr. 16: Oldřich Justra, velitel ObIV SNB Ostrava-město 1945–1946 a ObIV SNB Ostrava-venkov 1946–1947 (ABS, personální spis evid. č. 1996/14)

Obr. 17: Josef Šulc, velitel ObIV SNB Ostrava-město 1946–1947 (ABS, personální spis evid. č. 1824/14)

Obr. 18: Arnošt Rusek, velitel ObIV SNB Ostrava-město 1947–1948 (ABS, personální spis evid. č. 951/11)